

Technická univerzita v Liberci

Hospodářská fakulta

Studijní program: M6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Financování rozvoje venkova a zemědělství

Funding of Regional Development and Agriculture

DP – HF – KPE – 2009 – 11

Iva Havlíková

Vedoucí práce: Ing. Kateřina Maršíková, Ph.D., Katedra Podnikové ekonomiky

Konzultant: Ing. Karel Coufal, ředitel Agrární komory, Třebíč

Počet stran: 70

Počet příloh: 8

Datum odevzdání: 22. května 2009

PROHLÁŠENÍ

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, dne 22. května 2009

.....

Iva HAVLÍKOVÁ

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala **Ing. Kateřině Maršíkové, Ph.D.** za vedení a poskytnutí odborných konzultací a udělení cenných rad při zpracování této diplomové práce.

Své poděkování bych chtěla vyjádřit všem svým blízkým.

RESUMÉ

Diplomová práce se zabývá tématem financování rozvoje venkova a zemědělství se zaměřením na Společnou zemědělskou politiku, která se dané problematice komplexně věnuje. Rozvoj venkova podporuje také Regionální politika, o níž jsou uvedeny základní skutečnosti.

Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol. První a druhá kapitola charakterizuje teorii Společné zemědělské politiky, třetí praktická část je zaměřena na žádost o Jednotnou platbu na plochu a na přípravu projektu.

Cílem mé diplomové práce je porozumět problematice financování rozvoje venkova a zemědělství, ověřit možnosti využívání podpor, které se mě jako žadatele týkají a následně realizovat žádost o daný typ dotace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká republika

dotace

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropská unie

Financování rozvoje venkova a zemědělství

fond

Jednotná platba na plochu

Leader

nástroje cenového mechanismu

nástroje regulačního mechanismu

operační program

osa

pilíř

programové období

projekt

program rozvoje venkova

Regionální politika

Společná tržní organizace

Státní zemědělský intervenční fond

Společná zemědělská politika

zemědělský trh

žádost

RESUME

My diploma thesis deals with a topic of the Funding of the Regional Development and Agriculture with a view to an issue of the common agriculture policy that deals with this issue in a complex way. In this diploma thesis, I'm describing also some basic information about the regional policy.

The diploma thesis is divided into three parts. The first and the second part characterize the theory of the Common agriculture policy. The third and also practical part deals with a request for a Single Area Payment Scheme and it also deals with my preparing project.

The aim of my diploma thesis is to understand the funding of a regional development and agriculture and to find some possibilities of using the right subsidiaries in which a requester would be interested. Consequently my aim is to realize a request for the concrete type of the subsidy.

KEYWORDS

Czech Republic

subsidiary

European Agricultural Fund for development of Regional Development

European Union

Funding of Regional Development and Agriculture

fund

Single Area Payment Scheme

Leader

instruments of price mechanism

instruments of regulation mechanism

operation program

axis

pillar

program period

project

Program of rural development

Regional policy

Common market organisation

The State Agricultural Intervention Fund

Common agriculture policy

agriculture market

request

OBSAH

RESUMÉ.....	4
KLÍČOVÁ SLOVA.....	5
RESUME.....	6
KEYWORDS.....	7
OBSAH.....	8
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ.....	10
SEZNAM TABULEK.....	12
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	13
ÚVOD.....	14
1 TEORIE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY.....	16
1.1 Charakteristika evropského zemědělství.....	16
1.2 Vznik a vývoj SZP EU, její cíle a důvody reformy.....	18
1.3 Principy, vykonavatelé, mechanismy, nástroje SZP EU.....	26
1.3.1 Principy SZP EU.....	26
1.3.2 Vykonavatelé SZP EU.....	26
1.3.3 Mechanismy a nástroje fungování SZP EU.....	27
1.3.3.1 Regulační mechanismy a nástroje SZP EU.....	28
1.3.3.2 Cenový mechanismus a nástroje SZP EU.....	30
1.4 Financování SZP EU.....	32
2 ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA EU A ČR V KONTEXTU SZP A POLITIKY HSS.....	34
2.1 Rozvoj venkova EU.....	34
2.2 Politika Hospodářské a sociální soudržnosti.....	36
2.2.1 Hlavní cíle politiky HSS.....	37
2.2.2 HSS v ČR v programovém období 2007 – 2013.....	38
2.3 Zemědělství a rozvoj venkova ČR po přistoupení do EU.....	41
2.3.1 Dokumenty, ze kterých vychází systém rozvoje zemědělství a venkova... 41	

2.3.2	Standardy Cross compliance pro Program rozvoje venkova.....	42
2.3.3	Programování rozvoje venkova v ČR v období 2007 – 2013.....	43
2.3.4	Vyplácení dotací.....	45
2.4	Program rozvoje venkova v období 2007 – 2013.....	45
2.4.1	Zaměření PRV.....	46
2.4.2	Hlavní oblasti podpory PRV.....	47
2.4.3	Osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny.....	48
2.4.4	Leader.....	49
2.4.4.1	Metoda LEADER – historie, účel a cíl.....	50
2.4.4.2	Místní akční skupiny (MAS).....	53
3	PRAKTICKÁ ČÁST.....	56
3.1	Obecný postup vedoucí k získání dotace.....	56
3.2	Vlastní postup realizovaný za účelem získání dotace.....	58
3.2.1	Žádost o dotace – Jednotná platba na plochu (SAPS).....	58
3.2.1.1	Podmínky pro poskytnutí Jednotné platby na plochu v ČR.....	62
3.2.2	Projekt „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“ - Leader ČR.....	67
3.2.2.1	Návrh struktury projektu.....	68
3.2.2.2	Návrh rozpočtu projektu.....	71
3.2.2.3	Financování projektu - úvěr na předfinancování grantu EU.....	74
3.3	Identifikace možných problémů a rizik.....	77
3.3.1	Analýza problémů a rizik – Jednotné platby (SAPS).....	78
3.3.2	Analýza problémů a rizik – projekt „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“.....	79
	ZÁVĚR.....	83
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	85
	SEZNAM PŘÍLOH.....	87

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

atd.	a tak dále
CC	Cross compliance
č.	číslo
ČR	Česká republika
EAFG	Evropský zemědělský záruční fond
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EEF	Evropský rybářský fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
ES	Evropské společenství
ha	hektar
HDP	Hrubý domácí produkt
HPRV	Horizontální plán rozvoje venkova
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
LFA	platby pro méně příznivé oblasti
LPIS	Evidenci využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů
MAS	Místní akční skupina
mld.	miliarda
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
Mze	Ministerstvo zemědělství
obr.	obrázek
OP	Operační program
PRV	Program rozvoje venkova

STO	Společná tržní organizace
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP EU	Společná zemědělská politika Evropské unie
tab.	Tabulka
tzv.	tak zvaný

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Podíl členských států na zemědělské výrobě v r. 2005 v %.....	17
Tabulka č. 2: Struktura rozpočtu ES/EU v letech 1958 - 1994 v milionech jednotek.....	23
Tabulka č. 3: Alokace prostředků pro ČR dle oblastí podpor pro období 2007 – 2013.....	39
Tabulka č. 4: Typ a výše podpor z podopatření 1.1 II. osy PRV.....	49
Tabulka č. 5: Rozčlenění MAS.....	55
Tabulka č. 6: Porovnání výše dotace a nákladů na udržování pozemků.....	66
Tabulka č. 7: Struktura projektu „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“.....	68
Tabulka č. 8: Rozpočet projektu „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“.....	71

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Struktura SZP EU v roce 2005 (%).....	17
Obrázek č. 2: Dělení Operačních programů.....	40
Obrázek č. 3: Systém programování politiky rozvoje venkova v období 2007 – 2013.....	44
Obrázek č. 4: Předpokládané procentuální výdaje na jednotlivé osy z PRV v letech 2007 – 2013.....	47

ÚVOD

Členské státy Evropské unie (EU) mohou čerpat finanční prostředky z fondů a dotačních programů. Programy jsou připravovány a poté realizovány v časových blocích, tzv. programových obdobích. Nyní EU stojí na počátku programového období 2007 – 2013. Do fondů EU plynou prostředky od členských zemí, dané prostředky „se vrací“ zpět k těm jednotlivcům ze členských zemí, kteří splňují podmínky pro jejich získání. Hlavním cílem podpor z EU je přispět k rozvoji členských států.

Financováním rozvoje venkova a zemědělství, tématem mé diplomové práce, se komplexně zabývá Společná zemědělská politika, která je doplňována, v oblasti rozvoje venkova, politikou Hospodářské a sociální soudržnosti.

SZP EU, jež byla od počátku fungování Evropského společenství jednou z nejdůležitějších oblastí evropské spolupráce i nadále zůstává klíčovým a nejnákladnějším odvětvím evropské integrace.

SZP EU je zaměřena na podporu příjmů zemědělců a podporu výroby kvalitních produktů, které vyžaduje trh. Dále SZP podporuje rozvoj venkova a snaží přimět zemědělce a ostatní obyvatele venkovských oblastí k tomu, aby vyhledávali nové možnosti rozvoje, například v oblasti obnovitelných zdrojů energie šetrných k životnímu prostředí, v oblasti cestovního ruchu, zachování kulturní krajiny atd.

Cílem mé diplomové práce je proniknutí do problematiky možností financování zemědělství a rozvoje venkova, do fungování SZP EU, a to jak teoreticky, kdy jsem zpracovala teorii SZP EU, tak prakticky prostřednictvím žádosti o dotace, kterou jsem v letošním roce podala. Praktická část je zaměřena na zpracování postupu vedoucímu k získání dotace v oblasti Jednotných plateb na plochu (SAPS) a na návrh postupu vedoucímu realizaci projektu „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“.

Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol, první kapitola informuje o vývoji, cílech SZP EU, o důvodech reforem, dále popisuje mechanismy a nástroje fungování SZP. Druhá kapitola se věnuje rozvoji venkova EU a České republiky v kontextu SZP EU a politiky HSS (Hospodářská a sociální soudržnost) a analyzuje programy v oblasti rozvoje venkova, blíže je charakterizován Program rozvoje venkova, jímž je v České republice SZP EU realizována.

Ve třetí kapitole navrhuji postupy vedoucí k získání dotací z evropských fondů, uvádím vlastní postup při žádosti o Jednotnou platbu na plochu a návrh získání dotací na projekt, návrh rozpočtu projektu, návrh na financování projektu a ve čtvrté kapitole jsou identifikována možná rizika a problémy žadatelů o dotace v této problematice.

1 TEORIE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY

1.1 Charakteristika evropského zemědělství

Téměř 90% celkové plochy členských zemí Evropské unie (EU) je tvořeno venkovskými oblastmi, které mají mimořádný význam pro budoucnost celé Evropy. Evropa je složena z mnoha regionů, které mají různé podmínky pro vytváření zemědělské produkce. Každý region používá specifické výrobní metody. Hlavní výhodou zemědělství EU je vysoká kvalita získávaných produktů.

Zemědělství stále představuje cenný příspěvek k udržitelnému hospodářskému růstu. Venkovské regiony tvoří kulturní krajina a venkovská sídla. Zemědělci, obce a lidé, kteří sídlí ve venkovských oblastech se starají o rozvoj a udržení kulturní krajiny. Zemědělci dnes plní mnoho různých úloh, od produkce potravin a ostatních zemědělských produktů až po kultivaci krajiny, ochranu přírody a využití v rámci cestovního ruchu. Zemědělství tak můžeme označit za obor mnoha významů, což je zejména v posledních letech velmi zdůrazňováno a stále dochází k hledání nových cest (reform), které by vedly k ideální podobě Společné zemědělské politiky EU (SZP).

Evropa je předním vývozcem i největším světovým dovozcem potravin. Dovážené produkty pocházejí především z rozvojových zemí. Evropský zemědělský sektor využívá bezpečné a čisté metody produkce šetrné k životnímu prostředí, jež jsou zárukou kvalitních produktů splňujících požadavky spotřebitelů. Zemědělský sektor EU slouží venkovským společenstvím. Jeho úkolem není jen produkovat potraviny, ale i zajišťovat zachování krajiny jako místa, kde se žije a pracuje a která lidé navštěvují.

Evropský venkov musí řešit vytváření optimálních sociálních a ekonomických podmínek pro své obyvatele, neboť právě obyvatelé venkova zajišťují a budou zajišťovat optimální fungování a rozvoj venkovských oblastí. Tato skutečnost je důvodem, proč EU věnuje SZP velkou pozornost a vynakládá na ni nemalé finanční prostředky, za což bývá často

kritizována. Problematikou rozvoje venkova a zemědělství se tedy komplexně zabývá SZP, která je na úrovni EU utvářena vládami členských států a jednotlivé členské státy poté tuto politiku uplatňují v praxi. SZP je zaměřena na podporu příjmů zemědělců a na podporu výroby kvalitních produktů, které vyžaduje trh. Dále se zaměřuje na změny v zemědělském sektoru, diverzifikaci ekonomických činností se zaměřením na malé a střední podniky a venkovské služby, jako příklad je možné uvést správu a ochranu přírodních zdrojů, propagaci turismu, rekreaci. Je nezbytné zmínit, že SZP doplňuje politika Hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), základní informace o této politice jsou popsány v podkapitole 2.5.2. [3]

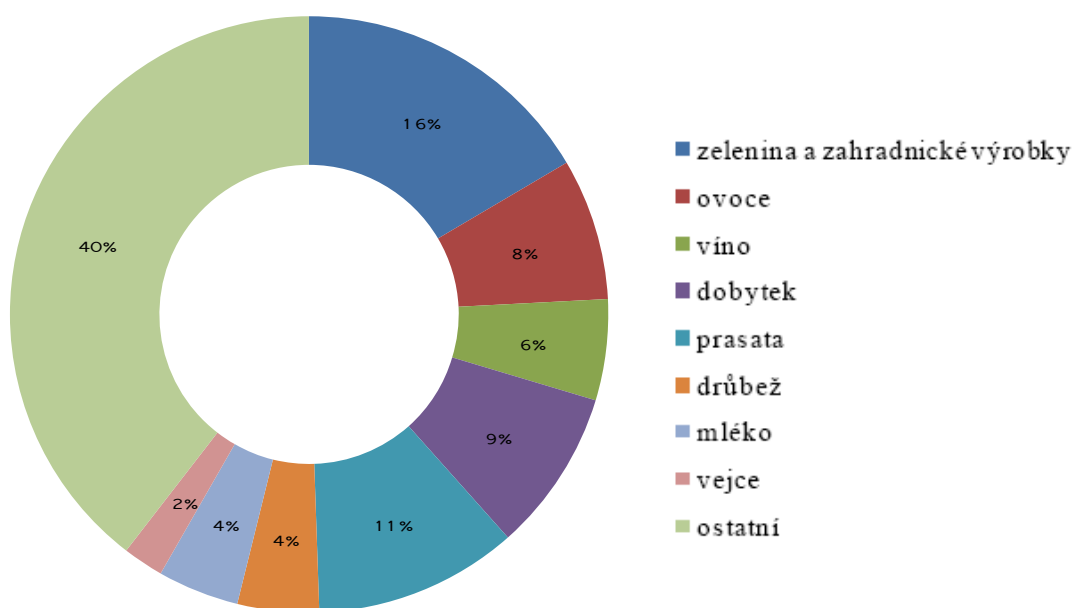
Tab. 1 Podíl členských států na zemědělské výrobě EU v r. 2005 v %

Členská země EU	Podíl na zemědělské výrobě EU v r. 2005 (%)
Francie	20,3
Itálie	14,2
Španělsko	12,7
Německo	12,6
Nizozemí	6,9
Spojené království	6,5
Polsko	4,9
Řecko	3,9
Dánsko	2,5
Belgie	2,2
Portugalsko	2,1
Maďarsko	2,0
Irsko	1,9
Rakousko	1,7
Švédsko	1,3
Finsko	1,3
Česká republika	1,1
Slovensko	0,5
Lotyšsko	0,5
Slovinsko	0,4
Estonsko	0,2
Kypr	0,2
Litva	0,2
Lucembursko	0,1
Malta	0,0

Zdroj: vlastní zpracování dle www.europa.eu

Výše uvedená tabulka zobrazuje, jaký mají členské státy podíl na zemědělské výrobě EU. Největšími producenty zemědělských výrobků jsou Francie, Itálie a Španělsko.

Následující graf dokumentuje strukturu zemědělské produkce EU, nejdůležitějšími skupinami zemědělské produkce jsou zelenina a zahradnické výrobky, dále pak prasata, obilí a ovoce, na které dohromady připadá 50% celkové zemědělské výroby EU.

Obr. 1 Struktura SZP EU v roce 2005 (%)

Zdroj: vlastní zpracování dle FOJTÍKOVÁ, L. a LEBIEDZIK, M. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: Beck, 2008, s. 21. ISBN 978-80-7179-939-9.

1.2 Vznik a vývoj SZP EU, její cíle a důvody reforem

V hospodářské oblasti EU existují tři společné politiky: zemědělská, obchodní a dopravní. Pojem „Společná“ zemědělská politika znamená, že členské státy předaly většinu svých kompetencí v oblasti zemědělství orgánům a institucím EU, které pomocí jednotných pravidel regulují společný zemědělský trh a chrání produkci zemědělců před zahraniční

konkurencí. S přechodem ke SZP tak získaly všechny pravomoci v této oblasti orgány Společenství (především Rada EU a Evropská komise), což znamenalo konec samostatných národních politik v zemědělském sektoru. Členské státy mohou v rámci svých kompetencí vydávat legislativu týkající se zemědělství, rybolovu a některých dalších oblastí, ovšem pouze, pokud tak již neučinily orgány EU.

SZP (angl. zkr. CAP - Common agriculture policy) začala být koncipována v Římské smlouvě v roce 1958. K zavedení SZP vedlo několik důvodů. V době založení EHS byla Evropa závislá na dovozu potravin, které byly strategickým zbožím. SZP měla především zajistit soběstačnost v zásobování zemědělskou produkcí. Zároveň měla být udržena cenová úroveň zemědělských výrobků zajišťující výrobcům stabilní příjmy. Toto opatření bylo výhodné jak pro zemědělce, tak pro spotřebitele.

Hlavní cíle byly stanoveny takto:

- zvýšení produktivity práce v zemědělství,
- zajištění životní úrovně zemědělských výrobců především zvyšováním příjmů osob, které v zemědělství pracují, jednalo se o příjmovou paritu, kdy zemědělský výrobce měl mít zajištěn srovnatelný příjem jako pracovníci v jiných sektorech národního hospodářství,
- docílení stabilizace zemědělských trhů,
- plynulé zásobování trhu,
- zajištění dodávek zemědělských produktů pro spotřebitele za „rozumné“ ceny a zajištění zemědělských surovin pro zpracovatele.

Vytvoření společného trhu pro výrobky zemědělské bylo obtížnější než vytvoření společného trhu pro výrobky průmyslové.

Především Francie vyvíjela tlak na přijetí SZP EU, protože ve Francii v 50. letech pracovala v zemědělství celá jedna pětina práceschopného obyvatelstva. Tato skutečnost měla na Francii výrazný ekonomický a sociální dopad. Francie byla nejvýznamnějším zemědělským producentem mezi zakládajícími státy EHS a chtěla přebytek své produkce

vyvážet na trhy ostatních členů EHS. Stejný zájem měla také Itálie a Nizozemí, které budovalo vysoce konkurenceschopné zemědělství zaměřené na vývoz. Přijetím SZP Francie podmiňovala svůj souhlas se zavedením volného trhu s průmyslovými výrobky. Francouzský postoj se lišil od záměrů Německa, které naléhalo na vytvoření společného trhu s volným pohybem zboží. Německá demokratická republika totiž ztratila úrodné obilnářské oblasti na východě, proto Německo muselo nakupovat zboží na zahraničních trzích, kde byly ovšem ceny obilí nižší než ve Francii.

Vznik SZP je prvním případem jednání po tzv. „balících“, cílem tohoto jednání je zajistit vyváženost zájmů jednotlivých států ve všech fázích jednání.

Všichni zakládající členové EHS měli v oblasti zemědělství také shodné zájmy. Především chtěli rozvíjet zemědělskou výrobu, aby si zajistili svou potravinovou soběstačnost a snížili deficity svých obchodních bilancí.

Evropské zemědělství bylo a stále je v mnoha oblastech rozdílné a v mnoha oblastech se vhodně doplňuje. Každá země tak měla komparativní výhodu, jejímž využitím si mohla vybudovat výhodnou pozici na trhu. Tak například francouzské obilné přebytky našly odbytí v Německu atd.

Evropští státníci se také shodovali na budoucnosti zemědělství. Zemědělství mělo být modernizováno, tento krok by uvolnil nezbytné pracovní síly pro rozvíjející se průmysl. Některé cíle byly navzájem obtížně slučitelné. Zásadní rozpor se týkal situace, kdy pro zajištění životní úrovně zemědělců byly nezbytné dotace a vyšší ceny výrobků, zatímco spotřebitelé požadovali ceny nižší. [6]

Cíle ovšem vyjadřují očekávání tvůrců smlouvy, tedy vybudovat moderní a soběstačné zemědělství s regulovaným trhem, který by zajišťoval stabilitu cen potravin a příjmů farmářů. Pro splnění cílů smlouva uváděla dva nástroje:

- **vytvoření společných tržních** organizací trhu pro jednotlivé zemědělské komodity,

- **vytvoření finančních fondů.**

Dohody stanovily, jak bude SZP fungovat v praxi:

- Byl zaručen **volný pohyb zboží** pro zemědělské komodity.
- Pro každou skupinu výrobků měla být vytvořena **Společná tržní organizace**, která byla založena na principu garantovaných cen, což znamená, že pokud by se ceny na trhu dostaly pod stanovenou intervenční cenu, výrobky od zemědělců vykupovaly intervenční sklady, které měly povinnost výrobky odkoupit právě za stanovenou intervenční cenu. Tímto opatřením k záruce cenové přibyla záruka odbytová. Kombinace těchto dvou záruk eliminovala rizika na trhu a zaručovala zemědělcům trvalá odbytíště.
- Ve všech zemích měla platit shodná pravidla, aby fungoval **princip jednoty trhu**, ceny byly určovány na úrovni společenství a platily ve všech zemích stejně.
- Byla přijata **zemědělská měnová vyrovnaní**, která řešila kursové pohyby měn mezi sebou.
- Ve vztahu ke třetím zemím byl zaveden princip **komunitární preference**, neboť většina zemědělských výrobků je prodávána na světových trzích za ceny nižší, byly na jejich dovoz uvaleny klouzavé dávky, které dorovnávají cenu dovážených výrobků na úroveň cen orientačních a umožňují tak udržet úroveň cen ve společenství na vyšší úrovni než jsou ceny na světových trzích. Aby bylo možné zajistit vývoz evropských zemědělských produktů, jsou vývozcům poskytovány dávky při vývozu, toto opatření sráží ceny na světovou úroveň.
- V oblasti financování bylo přijato **pravidlo finanční solidarity**, Rada EHS založila Evropský orientační a záruční zemědělský fond. Záruční sekce, která spotřebovala největší část rozpočtu, vyplácela vývozní dávky a financovala výkup zboží do intervenčních skladů. Orientační sekce měla podporovat strukturální reformy evropského zemědělství.[3]

Do půlky roku 1965 měly finanční prostředky fondu pocházet z národních příspěvků. Potom mělo být rozhodnuto o vlastních zdrojích společenství.

Nejdůležitějším mechanismem SZP jsou tedy společné tržní organizace, existuje 22 STO, které se týkají jednotlivých zemědělských prvovýrobků a výrobků po prvním zpracování. Kromě STO existují ještě zvláštní uspořádání např. pro květiny, med, líh a lihoviny. Podrobněji jsou STO charakterizovány v podkapitole 1.3.3.1.

Nejvlivnějším nástrojem SZP EU jsou přímé platby, které tvoří kolem 60% všech podpor pro zemědělce. První reforma SZP, McSharryho reforma z roku 1992, stanovila, že budou sníženy cenové podpory a nahradí je právě přímé platby zaměřené na obdělávanou půdu nebo na počty zvířat. V důsledku došlo ke snížení cen administrativních, což vyvolalo pokles cen na trhu, zemědělcům byly jako kompenzace vypláceny přímé platby (o tyto platby musí zemědělci žádat). McSharryho reforma svůj hlavní účel splnila, EU plnila své závazky a došlo ke snížení zásob v intervenčních skladech. Reforma reagovala na dva tlaky: na další absolutní růst výdajů na SZP a na nespokojenost, kterou projeвили zahraniční obchodní partneři, jejich kritika směřovala zejména proti vysokým obchodním bariérám předpokládaných SZP. V nové etapě reformy SZP se těžiště financování přenáší z cenových dotací na podporu strukturálních změn v zemědělském sektoru. Ty měly přispět ke snížení objemu zemědělské produkce ES v zásobování potravinami odpovídajícími místním klimatickým možnostem, v nichž je dnes ES soběstačné. Tím dalo ES najevo, že nehodlá podporovat další růst zemědělské produkce, pokud by pro ni nebyl zajištěn spolehlivý odbyt.

Reforma SZP se netýkala všech sektorů výroby. Důležité kroky byly podniknuty zejména v oblastech, kde byly náklady nejvyšší a situace si žádala výraznou změnu.

Prosazování reforem SZP nebylo a není snadné, je nutné překonávat tlaky velmi vlivné zemědělské lobby, která se brání snižování intervenčních cen.

Výdaje na SZP však stále ještě v roce 1994 dosahovaly 40 mld. Další nepředvídané výdaje ve značné výši si pak vyžádala krize nemoci šílených krav v letech 1996 a 1999. SZP tak

byla znovu kritizovaná kvůli vysokým výdajům. Vývoj struktury rozpočtu ES/ EU představuje následující tabulka, ze které je jasné patrné, že výdaje na SZP byly vždy nejvyšší položkou rozpočtu.

Tab. 2 Struktura rozpočtu ES/EU v letech 1958 – 1994 v milionech jednotek

	1958	1960	1970	1980	1990	1994
Celkové výdaje	8,6	28,3	5 448,4	16 057,1	46 604,6	70 013,5
Zemědělský fond	-	-	5 228,3	11 596,1	27 233,8	40 222,0
Sociální fond	-	-	64,0	502,0	3 212,0	5 819,0
Regionální fond	-	-	-	751,8	4 554,1	7 701,9
Průmysl	-	-	-	212,8	1 738,7	2 593,0
Správa	8,6	23,4	114,7	938,3	2 298,1	2 428,1
Ostatní	0,0	4,9	41,4	2 056,1	7 567,9	1 149,6

Zdroj: vlastní zpracování dle www.businessinfo.cz

Evropské zemědělství muselo ovšem také nově směřovat k větší ohleduplnosti k životnímu prostředí a samozřejmě ke spotřebitelům, ukázalo se nezbytným přijmout opatření, která by vedla k nově stanoveným cílům. Došlo k úpravám SZP EU, a to v rámci Agendy 2000.

Agenda 2000 stanovila tyto základní cíle:

- zachovat v budoucnu diverzitu zemědělských systémů v celé Evropě, a to včetně regionů se specifickými problémy,
- zajistit větší tržní orientaci a konkurenceschopnost,
- zajistit nezávadnost a kvalitu potravin,
- stabilizovat zemědělských příjmů,
- integrovat otázky životního prostředí do SZP,
- rozvíjet životaschopnosti venkovských oblastí,
- zjednodušit a posílit decentralizaci.

Výše uvedené cíle rozdělují současnou SZP na dva pilíře:

- **I. pilíř** se orientuje na vlastní zemědělskou produkci,
- **II. pilíř** se zabývá opatřeními, která slouží k podpoře rozvoje venkova.

V červenci roku 2002 Komise EU přijala „Sdělení ke střednědobému posouzení: Směrem k udržitelnému zemědělství“, které hodnotilo úspěšnost reforem SZP od roku 1992. Sdělení zhodnotilo reformy jako úspěšné, mnohých cílů bylo dosaženo, tržní bilance se zlepšily a zemědělské příjmy se vyvíjejí příznivě.

V červnu roku 2003 pak došlo k úspěšnému zakončení procesu jednání mezi členskými zeměmi a byla schválena konečná verze SZP EU.

Reformy SZP se orientují především na konkurenceschopné a na trh orientované zemědělství, cílem je udržet a zároveň zvyšovat důvěru spotřebitelů.

Výsledkem navrhovaných reformních opatření by měla být stabilní zemědělská výroba a dobré uplatnění na trhu.

Hlavními cíli reformy SZP EU současnosti jsou:

- zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství pomocí nastavení intervencí jako bezpečnostní sítě, aby byli výrobci EU schopni reagovat na signály trhu a přitom budou chráněni proti výrazným výkyvům cen,
- podpora tržněji orientovaného, udržitelného zemědělství prostřednictvím dokončení procesu přesunu podpory výrobků k podpoře výrobců, výsledkem je zavedení oddělené platby na farmu,
- zajištění rovnováhy mezi podporami a posílením rozvoje venkova, a to převedením prostředků z prvního pilíře do pilíře druhého,
- rozšíření škály nástrojů, které podporují rozvoj venkova, účelem je podpořit kvalitu potravin, welfare zvířat a splňovat vyšší standardy.

Reforma SZP EU zahrnuje dvě oblasti:

- **Horizontální oblast**, která zahrnuje zavedení jednotné platby na farmu, respektování standardů na úrovni farmy týkající se kvality a nezávadnosti potravin, welfare zvířat a agroenvironmentálních opatření, přesun prostředků z I. pilíře do II. pilíře (kdy I. pilíř představuje tržní opatření a II. pilíř rozvoj venkova), zavedení poradenského systému pro zemědělce, nová opatření pro rozvoj venkova.
- **Tržní opatření**, která se týkají obilí, rýže, sušených krmiv, mléčných výrobků, hovězího masa atd.

Byl stanoven **pevný rozpočtový strop** pro 25 členských zemí v období 2007-2013.

Reformy zásadně mění SZP a postavení zemědělce. Již to není výrobce potravin se snahou o co největší objem produkce, ale jsou po něm vyžadovány i jiné služby jako jsou ochrana životního prostředí, kvalitní potraviny, údržba krajiny a venkovského života.

Reformní úsilí Evropské komise v oblasti SZP sleduje přesun ke konkurenceschopnějšímu a více na trh orientovanému zemědělství, hlavním cílem je udržet a dále zvyšovat zájem spotřebitelů o produkty evropského zemědělství. V rámci EU25 má vést SZP ke zlepšení situace v zemědělství a v kombinaci s jednotným trhem má zajistit stabilní a v průměru vyšší ceny, než jakých by kandidátské státy dosáhly bez členství v EU. Důsledkem navrhovaných opatření bude vyrovnaná zemědělská výroba a dobré možnosti uplatnění na trhu. [2]

Na závěr této kapitoly bych ráda uvedla, že jedni považují SZP za politiku úspěšnou a prospěšnou pro všechny členské státy EU a obhajují ji, druzí SZP kritizují, odsuzují plýtvání finančními prostředky daňových poplatníků a tvrdí, že zemědělci nejsou schopni dostatečně kompenzovat společnosti vynaložené finanční prostředky.

Faktem ovšem zůstává, že SZP byla od počátku fungování Evropského společenství jednou z nejdůležitějších oblastí evropské spolupráce a nadále zůstává klíčovým a nejnákladnějším odvětvím evropské integrace.

1.3 Principy, vykonavatelé, mechanismy, nástroje SZP EU

Mnoho skutečností, o kterých se zmiňuji v této podkapitole vyplývá z předchozího textu, neboť nebylo možné podstatné skutečnosti vytrhnout z kontextu vývoje SZP EU, ze kterého je nejvíce zřejmé, proč byly určité kroky zavedeny a jak fungují.

1.3.1 Principy SZP EU

Fungování SZP EU je postaveno na třech základních principech:

- **Na principu jednotného trhu pro zemědělské výrobky**, který představuje fungování trhu pro zemědělské výrobky mezi členskými státy bez překážek výměny zboží v agrárním sektoru a vytvoření jednotných či alespoň koordinaci národních předpisů zabráňujících skryté diskriminaci na tomto trhu.
- **Na principu preferenčního přístupu k výrobkům**, kdy dochází k vytváření cenové výhody proti dováženým výrobkům, čímž jsou domácí producenti chráněni proti cenovým fluktuacím a levným dovozům z třetích zemí.
- **Na principu finanční solidarity**, což znamená, že veškeré výdaje spojené s aplikací mechanismu SZP jsou kryty rozpočtem Unie.[1]

1.3.2 Vykonavatelé SZP

Jak již bylo popsáno, označení „společná“ politika znamená, že členské země EU předaly většinu svých kompetencí v oblasti zemědělství orgánům a institucím EU, které

jednotnými pravidly regulují jak společný trh pro zemědělské výrobky, tak komplexní rozvoj venkova EU.

Hlavními vykonavateli SZP jsou:

- **Rada ministrů zemědělství** – zasedají v ní ministři zemědělství členských států EU, schází se zpravidla jednou měsíčně.
- **Evropská komise.**
- **Generální ředitelství Evropské komise pro zemědělství** – odpovídá za praktické uplatňování zemědělské politiky a rozvoj venkova, skládá se z jedenácti dílčích ředitelství, které se zaměřují na jednotlivé aspekty zemědělské politiky, jako jsou tržní opatření, rozvoj venkova, finanční záležitosti nebo mezinárodní vztahy související se zemědělstvím.
- **Evropský parlament - Evropský parlament - Výbor pro zemědělství a rozvoj venkova.**
- **Společné tržní organizace** – regulují trh se zemědělskými produkty, například nakupují přebytky a chrání před levnými dovozy, ochraňují vnitřní trh, kompenzují výkyvy cen přímými platbami, zprostředkovávají paušální platby.
- **EAGGF** – Evropský zemědělský orientační a záruční fond. Financuje SZP, finance čerpá z rozpočtu EU.

1.3.3 Mechanismy a nástroje fungování SZP EU

SZP představuje trh zemědělských produktů, který je jednotně regulován v celé EU. Používané metody a nástroje se však odlišují pro jednotlivé skupiny výrobků. Zemědělský trh EU je značně diferencován a segmentován. Nástroje a mechanismy SZP řídí celkový rozvoj evropského venkova.

Jednotná politika je uplatňována v rámci zbožových skupin, které jsou specifické dle produkce, oběhu a spotřeby jednotlivých zemědělských výrobků. Každá zbožová

skupina funguje jako izolovaný trh se zvláštním režimem regulace. SZP využívá nástroje a mechanismy regulační a cenové. [1]

1.3.3.1 Regulační mechanismy a nástroje SZP EU

Regulace zemědělského sektoru je zajišťována těmito mechanismy:

- **Společná tržní organizace,**
- **Jednotná pravidla pro dovoz zemědělských výrobků ze třetích zemí,**
- **Opatření podporující strukturální změny v zemědělství.**

Společné tržní organizace (STO) se postupně staly hlavním nástrojem SZP k řízení zemědělské produkce, ke stabilizaci trhů a k zajištění příjmů zemědělcům. [1]

Seznam společných tržních organizací:

- banány,
- obilí,
- pěstování květin,
- sušené krmivo,
- ovoce a zelenina,
- zpracované ovoce a zelenina,
- chmel,
- olivový olej,
- stolní olej,
- lněné vlákno a konopí,
- vejce,
- vepřové maso,
- mléčné výrobky,
- cukr,
- rýže,
- tabák,
- semena,
- hovězí a telecí maso,

- ovčí a kozí maso,
- víno,
- drůbeží maso a ostatní zemědělské výrobky.¹

Podstatou STO je regulace nabídky výrobků takovým způsobem, aby nedocházelo v průběhu daného roku i mezi jednotlivými roky ke kolísání nabídky a tím cen, které jsou vypláceny zemědělským výrobcům, dále by nemělo docházet ke kolísání cen, které platí zpracovatel nebo konečný spotřebitel za nákup těchto výrobků.

STO využívají ke splnění svých cílů tyto nástroje:

- stahování zboží z trhu v případě velké nabídky, a to výkupem zboží do intervenčních skladů,
- vyplácení podpor na soukromé skladování, soukromému skladovateli je poskytována dílčí úhrada za uskladnění zboží, které je na trhu přebytečné,
- příplatky k cenám,
- produkční kvóty,
- přímé platby na plochu nebo počty zvířat.

Každá STO se dále zabývá obchodováním se třetími zeměmi, dovozem a vývozem. Princip je takový, že při dovozu se musí chránit domácí trh EU, neboť ceny zahraniční jsou nižší než ceny v EU a při také je třeba chránit vývozce, aby byli konkurenceschopní, musí dostávat vývozní subvence.

Podle typu produkce se rozlišují čtyři skupiny společných tržních organizací:

- STO se zaručenými minimálními cenami a zaručeným odbytem, jejichž účelem je nakupovat přebytky a chránit před levnějšími dováženými produkty, STO v každé zemi pak vykoupí jakékoli množství nabízené produkce, které uskladní, nebo prodá na třetích trzích, tento typ STO je uplatňován asi u 70% produkce, př. mléko, maso, obiloviny.

¹ FOJTÍKOVÁ, L. a LEBIEDZIK, M. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: Beck, 2008, s. 23. ISBN 978-80-7179-939-9.

- STO chráníci proti nižším cenám u zahraniční konkurence a zajišťující ochranu domácího trhu, nástrojem této STO je specifické clo. Tento typ STO je uplatňován asi u 25% produkce, př. ovoce, zelenina, květiny.
- STO využívaná u produkce s neměnným dovozním clem, výkyvy cen jsou vyrovnávány přímými platbami. STO jsou uplatňovány asi u 2% produkce, př. řepka, luštěniny,
- STO zahrnující plošnou podporu, která je vyplácena na jednotku obdělávané půdy nebo na vyprodukovaný objem výroby. STO je užívána pro 1% produkce, př. chmel, len.

Na konci roku 2008 Evropská komise uvedla svůj návrh, aby byla zřízena pro veškerou produkci jednotná tržní organizace, čímž by došlo ke zjednodušení a zefektivnění SZP. [1]

1.3.3.2 Cenový mechanismus a nástroje SZP

Na světovém trhu jsou ceny produkce určovány tržně, kdežto na jednotném vnitřním trhu EU jsou ceny stanovovány každý rok administrativně, stanovuje je Rada EU. Tento mechanismus je důsledkem skutečnosti, že SZP je politika společná, což vyjadřuje, že členské státy předaly většinu svých kompetencí v oblasti zemědělství orgánům a institucím EU, které pomocí jednotných pravidel regulují společný zemědělský trh a chrání produkci zemědělců před zahraniční konkurencí. Administrativně stanovená cena musí pokrýt náklady zemědělce a přinést mu zisk. Dalším „umělým“ zásahem do cenového mechanismu je uvalení dovozního cla na zemědělskou produkci ze třetích zemí.

Rozlišujeme dvě skupiny produkce, pro něž jsou vytvářeny administrativní ceny, a to:

- zemědělská produkce pocházející z EU, zde je uplatňována cílová cena, intervenční cena.
- zemědělská produkce dovážená ze třetích zemí, u které se využívá prahová cena.

Nástroje cenového mechanismu:

1. Ceny

Primárním východiskem je fakt, že ceny na světových trzích jsou výrazně nižší, než ceny evropské, z toho vyplývá, že ceny na evropském trhu nejsou stanovovány tržně, ale administrativně.

Rozlišujeme několik typů cen:

- **Cílová cena**

Na základě návrhu Komise je stanovována každoročně Radou a bere ohled na situaci na trhu příslušného zemědělského výrobku. Musí hradit náklady a běžnou míru zisku na produkci konkrétního zemědělského výrobku v oblastech s nejvyššími náklady. Zemědělec ji bere jako vodítko při svém rozhodování o objemu a struktuře své výroby. Zajišťuje srovnatelnou životní úroveň zemědělců a zaručuje dostatečně nasycený trh.

- **Intervenční cena**

Je mírně pod úrovní cílové ceny. Je to cenová úroveň, pod níž nemůže poklesnout tržní cena, protože je garantována jako minimální, zaručená cena pro zemědělské výrobce. Tržní organizace v členských zemích jsou povinny vykoupit nabízenou produkci, pokud je producent ochoten se uspokojit s intervenční cenou, která je nižší než cílová cena. Je určována každoročně pro většinu zemědělské produkce. Systém intervenčních cen je spojen s tím, že vykoupená produkce je skladována a uváděna na trh podle vztahu mezi nabídkou a poptávkou. Velice často se těchto zásob používá k potravinové pomoci poskytované zemím postiženým neúrodou, hladomorem nebo válečnými konflikty.

- **Exportní subvence**

Pokud zemědělec (resp.obchodník) chce vyvézt produkci do nějaké třetí země (světová cena je zpravidla nižší), dostává exportní subvenci (náhradu), která pokrývá rozdíl mezi světovou a intervenční cenou.

2. Kvóty

Typickou produkcí regulovanou kvótami je produkce cukru a mléka. Regulace znamená stanovení maximální výše produkce na úrovni členských států, ale i uvnitř členských států až po maximální produkční úroveň stanovenou pro každého farmáře. Smyslem zavedení kvót je omezení celkových rozpočtových nákladů při udržení vysoké intervenční ceny.

3. Přímé platby

Třetím, nyní nejpoužívanějším, používaným systémem tržní regulace jsou přímé platby. Jednoduše se vyplácí peníze přímo zemědělci. Příkladem přímých plateb jsou Jednotné platby na plochu, kterými se detailně v praktické části. [3]

1.4 Financování SZP

SZP je financována ze zdrojů evropského rozpočtu. V roce 1962 byl vytvořen Evropský zemědělský záruční a orientační fond (EAGGF), financování SZP z tohoto fondu bylo realizováno v letech 1970 – 2006. Výdajová část fondu byla tvořena dvěma sekcemi, sekcí záruční, která financovala téměř 90% nákladů na SZP (financování intervenčních opatření, vývozních subvencí, přímých plateb a programů na podporu rozvoje venkova) a sekcí orientační určenou pro financování dlouhodobých strukturálních změn v zemědělství (zejména modernizace zemědělství a přestavba venkova).

Od roku 2007 je SZP financována dvěma fondy:

- Evropský zemědělský záruční fond (EAFG) financuje záruční sekci.
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) financuje orientační sekci.
- Oblast rybářství bude řešena samostatným fondem – Evropským rybářským fondem (EFF).

Hlavní změnou v programování problematiky rozvoje venkova v období 2007 - 2013 je/bude v tom, že EAFRD nebude ani částí nebo součástí strukturálních fondů. EAFRD, EAGF a EFF bude možné koncipovat a realizovat jako jeden velký celek.

Hlavním cílem EAFRD je rozšíření všech dosavadních programů podpor poskytovaných zemědělcům i obyvatelům venkova. Pro ČR se předpokládá podpora z tohoto fondu ve výši 10,407 mld. Kč ročně. Po započítání spolufinancování ČR by tedy celková roční částka určená pro rozvoj venkova a zemědělství měla dosáhnout celkové výše 13,3 mld. Kč.

Po schválení finanční perspektivy EU na období 2007 – 2013 v Evropském parlamentu lze odhadovat, že Česká republika věnuje na rozvoj venkova v tomto období částku cca 93 mld. Kč (73 mld. Kč – příspěvek EU z EAFRD, 20 mld. Kč – spolufinancování ČR). Struktura alokace finančních prostředků na jednotlivé osy, priority a opatření je stanovena v Národním strategickém plánu rozvoje venkova ČR a detailněji rozpracována v Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013. [2]

2 ROZVOJ ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA EU A ČR V KONTEXTU SZP A POLITIKY HSS

Tato kapitola se věnuje rozvoji venkova a zemědělství jako celku, a to v rámci SZP EU a politiky HSS, o které jsou v podkapitole 2.2 uvedeny základní informace.

2.1 Rozvoj venkova EU

Téměř 90% plochy zemí tvořících EU je tvořeno venkovskými oblastmi, které mají veliký význam pro budoucnost Evropy.

Venkovské regiony jsou tvořeny kulturní krajinou a venkovskými sídly.

Zemědělci, obce a lidé sídlící ve venkovských oblastech se starají o to, aby krajina zůstala stále kulturní. Je důležité zmínit, že krajina není pouhým prostorem pro zemědělskou výrobu, ale je také velmi významným místem pro rozvoj mnoha různých aktivit, a to zejména v oblasti trávení volného času návštěvníků, kteří venkovské oblasti navštěvují.

SZP EU současnosti se komplexně zabývá podporou rozvoje výše zmiňovaných venkovských oblastí, od podpory zemědělské výroby, až po podporu rozvoje daných lokalit související s cestovním ruchem a udržení přírodního a kulturního dědictví venkovských oblastí.

Protože se SZP od svého vzniku dynamicky rozvíjí, je její vývoj doprovázen řadou reforem. **Výsledkem je v současnosti existence dvou politik EU, které podporují rozvoj zemědělství a venkova:**

- **SZP EU.**
- **Politika Hospodářské a sociální soudržnosti (HSS).**

Hlavní zásady rozvoje a podpory venkova EU jsou formulovány ve SZP. Původním cílem podpory zemědělství bylo vytvořit prostřednictvím systému dotací pro zemědělce takové

podmínky, které by byly srovnatelné se životem lidí ve velkých městech a zabránily by tak dalšímu vyliďňování venkova.

Reformy SZP v posledním letech zdůraznily roli SZP pro rozvoj venkova jako celku. Tento nový směr SZP orientovaný na komplexní rozvoj venkova je označován jako II. pilíř SZP.

Cílem II. pilíře SZP je především zajistit udržitelný rozvoj venkova, a to zvyšováním konkurenceschopnosti, vytvářením podmínek pro udržení a vznik nových pracovních příležitostí na venkově, rozvojem ekonomiky venkova, vytvářením nových příjmů pro obyvatele venkova. V tomto pilíři je velmi výrazně ukázána multifunkčnost zemědělství a jeho orientace na údržbu a aktivní tvorbu venkovské krajiny a podporu kulturního dědictví.

V současné době již zemědělci nejsou chápáni „pouze“ jako výrobci potravin, ale jako venkovští podnikatelé, kteří zajišťují mnoho dalších činností: ochranu a údržbu krajiny a životního prostředí, rozvoj podnikatelských aktivit souvisejících s podporou cestovního ruchu a využíváním historického a kulturního potenciálu venkova.

Právě tyto zásadní změny v pohledu na zemědělství vedly k přijetí mnoha reforem, které budou v tomto trendu rozvoj venkova podporovat v období 2007 – 2013.

V uplynulých programových obdobích byla politika rozvoje venkova součástí politiky HSS, v nynějším období se problematika rozvoje venkova z politiky HSS vyčlenila a byla přesunuta do SZP EU.

V programovém období 2007 – 2013 působí v oblasti zemědělství a venkova EU dva fondy:

- Evropský zemědělský garanční fond (EAGF),
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD),

- Oblast rybářství je řešena samostatným fondem – Evropským rybářským fondem (EFF).[13]

Na rozhraní venkova a zemědělství se však i nadále budou podílet nástroje politiky HSS EU:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF),
- Evropský sociální fond (ESF).
-

Spolupráce SZP a politiky HSS bude prováděno Ministerstvem pro místní rozvoj a řídicími orgány regionálních programů.

Hlavní změnou v problematice rozvoje venkova je pro současné období vyčlenění EAFRD ze strukturálních fondů. EAFRD, EAGF, EFF bude možné realizovat jako jeden celek.

Tak se EAFRD stává v období 2007 – 2013 nejdůležitějším finančním nástrojem pro komplexní rozvoj venkova všech členských zemí EU.

EAFRD navazuje na Operační program (OP) Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, Horizontální plán a iniciativu Leader z předchozího programovacího období.

Pomoc z tohoto fondu bude v současnosti poskytována jak zemědělcům, tak i dalším aktérům, kteří se podílejí na venkovském rozvoji, tj. podnikatelům, spolkům, sdružením, neziskovým organizacím, obcím atd. [2]

2.2 Politika Hospodářské a sociální soudržnosti

V této podkapitole budou uvedeny základní informace o politice HSS, která doplňuje SZP EU, tyto politiky se v některých oblastech často „překrývají“, některé projekty týkající se rozvoje venkova jsou podporovatelné jak SZP EU, tak politikou HSS, vždy je ovšem možné využít na daný projekt dotací buď poskytovaných z fondů SZP, nebo

ze strukturálních fondů politiky HSS, není možné využívat současně na jeden projekt podpor z obou politik.

Uvedené informace o politice HSS by měly nastínit fungování této politiky a poukázat na zásadní rozdíly mezi SZP EU a politikou HSS.

Základním principem, na kterém je postaveno fungování EU, je integrace evropského území a vytváření podmínek pro jeho rovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj pomocí postupného vyrovňování rozdílů mezi jednotlivými zeměmi a regiony.

Cesty pro naplnění tohoto principu jsou obsahem politiky HSS EU. Cílem politiky HSS je podpora regionů, jejichž úroveň (hlavním kritériem je výše HDP) nedosahuje evropského standardu, přičemž průměrná výše HDP všech členských zemí EU je v současném období stanovena hodnotou 0,75.

Regionální politika EU, nazývaná též politika Hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé EU.

Cílem této politiky je přispět ke zmírňování výrazných regionální nerovností dosud přetrvávajících mezi státy EU. Nerovnosti totiž negativně ovlivňují výkonnost celé ekonomiky společenství a též i jeho politickou soudržnost. Koordinaci a harmonizaci politiky zajišťují orgány EU, realizaci pak členské státy. Na rozpočtu EU se regionální politika podílí přibližně třetinou celkových výdajů.

2.2.1 Hlavní cíle politiky HSS jsou:

- Podpora zaostávajících regionů.
- Podpora oblastí potýkajícími se s restrukturalizací, která je provázena vysokou mírou nezaměstnanosti, kriminality, špatnou úrovní školství a životního prostředí.
- Politika podpory zaměstnanosti a vzdělávání.

Účelem těchto cílů je vyrovnaní rozdílů mezi jednotlivými regiony.[4]

Pro programové období 2007 – 2013 jsou vyhlášeny v politice HSS tři cíle:

- **konvergence** znamenající podporu hospodářského rozvoje a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech (jedná se o podporu pro regiony s HDP **nižším** než 75% průměru EU, v ČR se podpora týká všech regionů kromě Prahy),
- **regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**, tedy podpora ekonomických změn v průmyslových, městských a venkovských oblastech (pro regiony s HDP **vyšším** než 75% průměru EU, v ČR se tato podpora týká pouze Prahy),
- **evropská územní spolupráce** jako podpora harmonického, vyváženého a udržitelného rozvoje na území EU.

2.2.2 HSS v ČR v programovém období 2007 – 2013

V programovém období 2007 – 2013 HSS umožňuje využívat 24 operačních programů, které jsou zmíněny níže, SZP EU nabízí možnost čerpání dotací z Programu rozvoje venkova (PRV) a nikoli z operačních programů, které jsou typické právě pro politiku regionální.

Politika HSS je financována ze strukturálních fondů, které jsou určeny k dosažení ekonomické a sociální soudržnosti (koheze) EU. Zdroje z těchto fondů jsou zaměřeny na pomoc méně rozvinutým regionům k překlenutí tohoto rozdílu a mají podporovat stejné příležitosti různým sociálním skupinám. [4]

Systém strukturálních fondů:

- **Evropský fond regionálního rozvoje** (ERDF – *European Regional Development Fund*),
- **Evropský sociální fond** (ESF – *European Social Fund*),

- **Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond** (EAGGF –*European Agricultural Guidance and Guarantee Fund*),
- **Finanční nástroj pro podporu rybolovu** (FIFG – *Financial Instrument for Fisheries Guidance*).²

Finanční nástroje strukturální politiky

Strukturální politika EU je prováděna třemi nástroji (tzn. prostředky strukturálních fondů lze využít ve formě):

Finanční nástroje (formy pomoci):

- národní iniciativy (94 %),
- iniciativy Společenství (5 %),
- inovační akce a technická pomoc (1 %).³

Poznámka: V závorkách je uveden přibližný podíl výdajů ze Strukturálních fondů.

Tab. 3 Alokace prostředků pro ČR dle oblastí podpor pro období 2007 - 2013

Oblasti podpory	Alokace strukturálních operací v mld. EUR
Kohezní fond – cíl konvergence	8,819
Strukturální fondy:	17,872
<i>cíl konvergence</i>	17,110
<i>cíl konkurenceschopnost</i>	0,373
<i>cíl spolupráce</i>	0,389
Strukturální operace celkem	26,691

Zdroj: vlastní zpracování dle www.strukturalnifondy.cz

²POTLUKA, O., aj. *Průvodce strukturálními fondy EU*. 1. vyd. Praha: IREAS, 2003. S. 43. ISBN 80- 86684-02-4.

³POTLUKA, O., aj. *Průvodce strukturálními fondy EU*. 1. vyd. Praha: IREAS, 2003. S. 45. ISBN 80- 86684-02-4.

8 tematických programů:

Integrovaný OP,
Podnikání a inovace,
Životní prostředí,
Doprava,
Vzdělání pro konkurenceschopnost,
Výzkum a vývoj pro inovace
Lidské zdroje a zaměstnanost,
Technická pomoc.

7 regionálních programů:

ROP NUTS II Severozápad,
ROP NUTS II Severovýchod,
ROP NUTS II Střední Čechy,
ROP NUTS II Jihozápad,
ROP NUTS II Jihovýchod,
ROP NUTS II Moravskoslezsko,
ROP NUTS II Střední Morava.

**7 programů zaměřených
na evropskou územní spolupráci:**

Přeshraniční spolupráce: Česko –
Polsko, Česko – Sasko, Česko
– Bavorsko, Česko –
Slovensko, Česko – Rakousko.
Meziregionální spolupráce.
Nadnárodní spolupráce.

2 programy pro Prahu:

Konkurenceschopnost,
Adaptabilita.

NUTS II představuje jednotku dle Eurostatu - region soudržnosti soudržnosti s 800 tis. – 3 mil. obyvatel.

Obr. 2 Dělení Operačních programů

Zdroj: vlastní zpracování dle www.strukturalnifondy.cz

2.3 Zemědělství a rozvoj venkova ČR po přistoupení do EU

V současné době zaujímá zemědělská půda přes 50 % území České republiky, z čehož cca 74 % je půdy orné. Přestože je se zemědělskou činností spojena řada negativních dopadů, není z hlediska ochrany a vyváženosti naší krajiny, úpadek zemědělství rozhodně žádoucí. Je třeba podporovat šetrnější postupy hospodaření, např. ekologické zemědělství, které nepříznivé účinky zmírní či dokonce vyřeší. Je nezbytné, uvědomit si, že zemědělsky obhospodařované plochy potřebují stálý přísun energie, tudíž se nikdy neobejdou bez zásahu člověka. Je proto v našich rukou zajistit nejen produkční potenciál zemědělských půd, ale i její biologickou rozmanitost, ekologickou a estetickou funkci. Dále je třeba rozvíjet a podporovat velké množství venkovských aktivit: údržbu kulturní krajiny, vytváření podmínek pro rozvoj cestovního ruchu a tím pracovních příležitostí atd.

Vstup ČR do EU znamenal pro české zemědělce řadu výhod, zejména ve formě zvýšení příjmů a životní úrovně, vyšších výkupních cen a rozšíření možnosti exportu. Přínos byl i pro společnost obecně, a to ve formě lepšího životního prostředí, vyšších standardů kvality a bezpečnosti potravin a v neposlední řadě i ve tvorbě nových pracovních míst ve zpracovatelském průmyslu a v oblastech týkajících se rozvoje venkova.[2]

2.3.1 Dokumenty, ze kterých vychází systém rozvoje zemědělství a venkova

Pro ČR jsou stěžejní dva dokumenty podporující rozvoj venkova a využívající finančních podpor z EU:

- **Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství**, který umožnil čerpání podpor z EU v období 2004 – 2006. Tento operační program je zaměřen především na podporu investičních akcí realizovaných v zemědělství, při zpracování potravinářských výrobků, v lesním a vodním hospodářství. Cílem poskytovaných podpor je zvýšit konkurenceschopnost zemědělství především zvýšením produktivity práce a kvality výrobků, a tím i zvýšení příjmů v zemědělství.

Z tohoto Operačního programu zmiňuji dále opatření navazující na OP Rozvoj venkova, které je aktuální pro toto programové období, a to PRV, neboť v praktické části DP se využitím podpor z tohoto opatření zabývám.

- **Horizontální plán rozvoje venkova (HPRV)** byl základním programovým dokumentem, který Evropská komise schválila pro období 2004 – 2006. Cílem HPRV je zajistit trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a přírodních zdrojů.
- **Další programy**, které podporují rozvoj venkova, kdy nejvýznamnějším nástrojem strukturálních fondů pro rozvoj venkova je Společný regionální operační program zahrnující priority sedmi regionů soudržnosti ČR, které mohou využívat strukturální fondy EU.

Velmi důležitou roli v podpoře regionů mají také národní ministerstva, která podporují venkov odděleně od strukturálních fondů.

Jsou to:

- Ministerstvo zemědělství,
- Ministerstvo pro místní rozvoj. [2]

2.3.2 Standardy Cross compliance pro Program rozvoje venkova

SZP EU je v ČR uplatňována prostřednictvím PRV. PRV je podmíněn dodržováním standardů Cross compliance. CC je politika prosazující zákonná ustanovení v zemědělství. Cílem politiky CC je ochrana životního prostředí, zabezpečení zdravotní nezávadnosti potravin, zajištění správného zacházení s hospodářskými zvířaty, zlepšení evidence chovů a prevence epidemií. Plnění podmínek CC zajistí zemědělství a venkovu vhodné podmínky pro další rozvoj, který je založen na racionálním využívání zdrojů.

Pod politikou CC dále rozumíme vazbu přímých zemědělských dotací na dodržení stanovených podmínek. Pokud zemědělský podnik poruší daná pravidla, ztrácí určitou část dotací. Riziko ztráty dotací má zemědělce motivovat k dodržování zákonů.

SZP EU samozřejmě vyžaduje dodržování mnoha dalších standardů, které sledují všechny oblasti zemědělství.

Stát je povinen pro zemědělce zajistit poradenský systém, který poskytuje informace týkající se dodržování standardů CC. V ČR se tímto poradenstvím zabývají Krajská informační centra a soukromí poradci.

2.3.3 Programování rozvoje venkova v ČR v období 2007 – 2013

Hlavními dokumenty pro rozvoj venkova ČR v aktuálním programovém období jsou:

- Národní strategický plán rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 vydaný Ministerstvem zemědělství,
- Program rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013. PRV byl ČR schválen jako první členské zemi EU již v roce 2007.

S ohledem na reformy SZP EU jsou tyto dokumenty průběžně doplňovány a aktualizovány.

Jak bylo popsáno, problematika rozvoje venkova bude v tomto programovacím období součástí SZP EU a bude financována fondem EAFRD. Základním o dokumentem pro ČR, podle kterého realizuje politiku rozvoje venkova, je Nařízení Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, ve kterém jsou stanovena obecná pravidla pro podporu poskytovanou EU.

Realizace politiky rozvoje venkova podléhá dvěma zásadním principům:

- principu koncentrace,
- principu programování.

Výše uvedené principy vyžadují důsledné využívání fondů s cílem realizovat přesně dané cíle, které musí odpovídat analýze potřeb EU, jednotlivých zemí a regionů. [3]

Následující schéma zobrazuje, jakým způsobem je prováděn systém programování politiky rozvoje venkova v období 2007 – 2013.

Obr. 3 Systém programování politiky rozvoje venkova v období 2007 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle www.ireas.cz

2.3.4 Vyplácení dotací

Státní zemědělský intervenční fond ČR

Nezbytným předpokladem pro čerpání peněz z evropských fondů a tím i pro výplaty dotací zemědělcům, je řádně akreditovaná platební agentura. Jelikož **SZIF splnil všechna akreditační kritéria**, Ministerstvo financí ČR mu dne udělilo akreditaci k provádění opatření SZP financovaných z Evropského zemědělského záručního fondu a Evropského fondu pro rozvoj venkova.

Akreditace opravňuje SZIF k administraci a výplatě finančních prostředků z fondů EU a tím garantuje zemědělcům a venkovu výplaty finančních prostředků z EU v letech 2007-2013.

Nynější získání akreditace navazuje na úspěšné akreditace SZIF z minulých období, tj. akreditace pro předvstupní období (Agentura SAPARD) a akreditace pro období 2004 - 2006 (Platební agentura Státní zemědělský intervenční fond) – Česká republika tak měla jako vůbec první ze všech nově přistoupičších zemí k EU řádně akreditovanou zemědělskou platební agenturu. [11]

2.4 Program rozvoje venkova v období 2007 – 2013

SZP je v ČR uplatňována především prostřednictvím **Program rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 (PRV)**, který je financován Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD). **PRV je nově součástí zemědělské politiky a je již schválen.** Je důležité zmínit, že EAFRD představuje finanční nástroj na podporu PRV, **nepatří** mezi strukturální fondy EU a nespádá tak do politiky hospodářské a sociální soudržnosti, nýbrž spadá do společné zemědělské politiky EU. Prostředky z EAFRD slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství, lesnictví a k rozvoji venkovských oblastí. V České republice jsou z EAFRD financovány projekty předložené do PRV ČR,

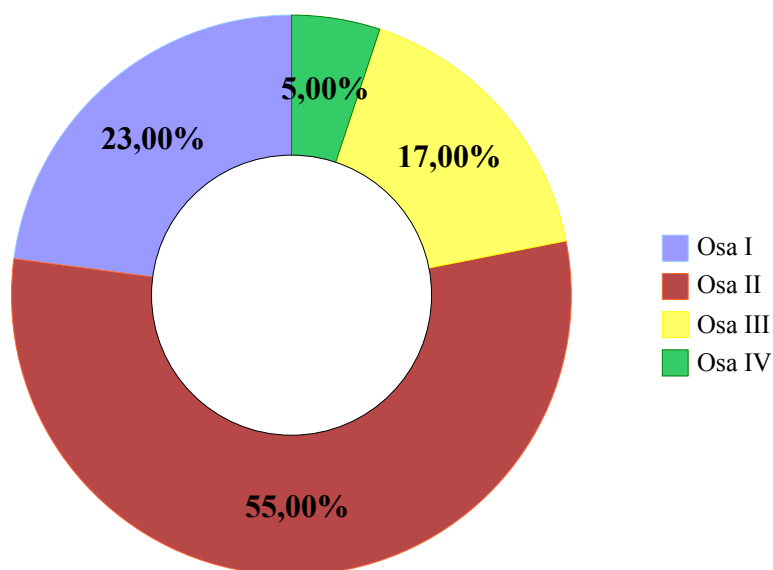
jehož řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR. PRV má být financován celkem 100 mld. Kč, na rok 2007 bylo plánováno využít cca 13 mld. Kč. [12]

2.4.1 Zaměření PRV:

- **osa 1:** podpora konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví,
- **osa 2:** zlepšování životního prostředí a krajiny,
- **osa 3:** kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova,
- **osa 4:** LEADER: zlepšení řízení a mobilizace přirozeného vnitřního potenciálu venkova.[12]

Níže se podrobněji zmíním o ose II a o ose IV, protože pod tyto osy spadají projekty, kterými se zabývá praktická část práce.

Níže uvedený graf zachycuje předpokládané procentuální výdaje na jednotlivé osy PRV v aktuálním programovém období. Nejvíce budou podpory využity pro osu II podporující zlepšování životního prostředí a krajiny, následuje osa III podporující kvalitu života ve venkovských oblastech, dále osa I soustředící se na rozvoj konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a nejméně prostředků bude vynaloženo na osu IV – Leader, jejímž cílem je zlepšovat přirozený potenciál venkovských oblastí.

Obr. 4 Předpokládané procentuální výdaje z celkové částky na jednotlivé osy z PRV v letech 2007 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle <http://www.mze.cz/Index.aspx?ids=3350&ch=288&typ=1&val=40758>

2.4.2 Hlavní oblasti podpory PRV:

- **podpora rozvoje zemědělství:**
 - ✓ rozvoj zemědělských a lesnických podniků,
 - ✓ podpora malých zemědělců a inovací,
 - ✓ vzdělávání v zemědělství,
- **zlepšování životního prostředí a krajiny na venkově,**
- **rozvoj venkova:**
 - ✓ občanská vybavenost, rozvoj vesnic,
 - ✓ diverzifikace hospodářství venkova.⁴

Propagační leták PRV je uveden v příloze.

⁴Ministerstvo zemědělství České republiky [online]. Praha: Mze, 2008 [cit. 2008-05-12]Dostupné z WWW: <<http://www.mze.cz/Index.aspx?ids=2930&ch=722698&typ=1&tal=25487>>

Konečnými příjemci podpory mají být zejména zemědělské a lesnické podniky a venkovské obce.

Aby bylo zřetelné, jak široké spektrum podpor PRV pro rozvoj zemědělství a venkova nabízí, uvádím v příloze seznam aktivit, na které je možno čerpat dotace v rámci PRV.

2.4.3 Osa II – Zlepšování životního prostředí a krajiny

Přímé platby LFA pro nepříznivé oblasti, které jsou zmíněny v Praktické části – podkapitola 3.2.1, jsou zařazeny do II. osy Programu rozvoje venkova.

Osa II je zaměřena na podporu biologické rozmanitosti, na ochranu přírodních zdrojů, na ochranu vod a na pěstování obnovitelných zdrojů energie, snižování emise skleníkových plynů a zachování funkce lesa.

Finanční alokace na osu II činí 55% celkových prostředků Evropského Zemědělského Fondu Rozvoje Venkova.

Prioritní oblastí je biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a ochrana vody a půdy.

Jednotnými platbami se zabývá především podopatření – Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech.

Toto podopatření se přímo týká mé žádosti o dotace, neboť půdní bloky, na které žádám dotace, spadají plně do nepříznivé oblasti.

Žadatel musí splnit tyto podmínky:

- hospodařit alespoň na 1 ha s kulturou TTP v LFA (splňuji jako žadatel),

- vstoupit do opatření s min. 1 ha TTP (splňuji jako žadatel),
- závazek na 5 let na minimální výměře (do tohoto závazku budu vstupovat jako žadatel po 30. Září, kdy se tyto skutečnosti na Pozemkovém úřadě řeší),
- dodržování dobrých zemědělských a environmentálních podmínek,
- sečení TTP nebo spásání dvakrát ročně,
- býložravci v poměru 0,2 na 1 ha TTP – 1,5 na 1 ha TTP ke stanovenému dni 31.7. kalendářního roku.

Dotaci z tohoto podopatření může dostat každý, kdo provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu v LPIS a splňuje kritéria pro vstup do podopatření. [12]

Níže uvedená tabulka představuje možné výše dotace v programovém období 2007 – 2013.

Tab. 4 Typ a výše podpor z podopatření 1.1 II. osy PRV

Diferenciační procento	Horské oblasti	Ostatní oblasti	Oblasti se specifickými omezeními
105,00%	4 680,00 Kč/ha	3 490,00 Kč/ha	-
100,00%	-	-	3 420,00 Kč/ha
90,00%	4 014,00 Kč/ha	-	-
85,00%	-	2 820,00 Kč/ha	2 736,00 Kč/ha

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mze.cz

2.4.4 Leader

Podkapitola se podrobněji zaměřuje na IV. osu PRV – Leader, neboť v praktické části se věnuji programu Leader ČR, který vychází z metody Leader.

Program Leader ČR funguje prakticky shodně jako metoda Leader, Leader ČR byl založen proto, že bylo mnoho žadatelů a dotace z Leaderu a MZe vyšlo žadatelům vstříc tím, že založilo

Leader ČR a umožňuje tak většímu množství žadatelů získávat dotace z programu Leader (Leader ČR).

Hlavním rozdílem je, že Leader je financován z 80% zdroji z EU a 20% zdroji ČR, kdežto Leader ČR je financován výhradně zdroji ČR, a to s maximální účastí 80% u neziskových organizací a 50% u podniků.

Leader je níže popsán jak v rámci EU, tak v rámci ČR. Záměrně uvádím komplexní informace o Leaderu, protože demonstruje moderní vývoj oblasti SZP, které se věnuje.

Venkovské oblasti v členských zemích Evropské unie jsou vystavovány celé řadě problémů, které mohou významně ovlivnit jejich životaschopnost. Mezi tyto problémy patří například stárnutí populace venkova, v některých oblastech přetrvávající odliv obyvatelstva, nedostatek pracovních příležitostí, omezený rozsah dostupných služeb i možností pro kvalitní trávení volného času. Jednou významnou formou pro podporu rozvoje venkova je metoda LEADER (propojování akcí hospodářského rozvoje venkova).

2.4.4.1 Metoda LEADER – historie, účel a cíl

Osa IV LEADER navazuje na iniciativu LEADER+, která byla významným programem EU v období 2000 – 2006 a navazuje na předcházející programy LEADER I (1991–1994) a LEADER II (1994–1999). Metoda LEADER se tak stala po třech svých programových obdobích natolik propracovaná a ověřená, že je možné její koncepci použít u hlavních programů rozvoje venkova v rozsáhlejší měřítku.

Pro nové členské země, které vstoupily do EU 1.5.2004, ovšem nebyla tato iniciativa otevřena pro zkrácené programové období 2004 – 2006.

Plně přístupná se tedy stala v období 2007 – 2013. Hlavní gestoři problematiky rozvoje venkova v uplynulém období (MMR a MZe) však přesto zajistili podmínky pro získání

zkušeností s touto metodou a vytvořili podobné programy financované z národních zdrojů. Významné jsou také mnohaleté zkušenosti obcí, svazků obcí a místních akčních skupin s programováním rozvoje a s přípravou a realizací projektů zejména v rámci Programu obnovy venkova (MMR) a programu LEADER ČR (MZe), i s přispěním předstupních programů (SAPARD) a strukturálních fondů EU (OP Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství – podopatření).

Hlavním cílem metody LEADER je pomoci představitelům venkovských oblastí, aby se zamýšleli nad dlouhodobým potenciálem svých oblastí, a současně podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj, zkoušení nových způsobů podpory přírodního a kulturního dědictví, upevňování ekonomického prostředí, tvorbu pracovních míst a zejména zlepšení organizačních schopností komunit (obce, obyvatelé).

V České republice byla v letech 2003 – 2006 díky vstřícnému přístupu MZe i MMR vytvořena síť zhruba 40 funkčních MAS, které již zpracovaly své rozvojové strategie, přičemž desítky dalších MAS se postupně ustavují a vytvářejí své rozvojové záměry. Osvojování potřebných schopností pro jejich zpracování i jejich realizace prostřednictvím konkrétních projektů bylo podpořeno z veřejných prostředků v rámci výše uvedených programů. Místní akční skupiny získaly v uplynulém období dostatečné zkušenosti, aby byly schopny realizovat své rozvojové strategie prostřednictvím spolupráce a vytváření sítí. V některých případech ovšem nebylo jejich prvotním zájmem vytvoření funkčních partnerství, ale získání finančních prostředků, příp. pouze účelové založení MAS. Přesto je možné konstatovat, že získané pozitivní zkušenosti si místní akční skupiny předávají nejen mezi sebou ale i dalším aktérům rozvoje venkova (subjektům veřejného, soukromého a neziskového sektoru).

Horizontální osa IV prochází napříč všemi ostatními osami. Projekty realizované v jejím rámci budou vycházet z opatření ostatních os. Osa IV – LEADER metodicky i věcně navazuje na Operační program Rozvoj venkova a multifunkční a rozvíjí myšlenku účelnosti podpory vzájemné spolupráce obcí, venkovských regionů a partnerství všech

aktérů z ekonomické, sociální i neziskové sféry, působících ve venkovském prostoru na souvislém území se společnou charakteristikou a problémy. Pozornost bude i v novém období soustředěna do již osvědčeného způsobu, vytipování, realizace i správy činností zaměřených na sociální a hospodářský rozvoj určité oblasti prostřednictvím integrovaných rozvojových strategií, na jejichž formulaci i pravidelné aktualizaci se bude podílet co nejširší okruh obyvatel venkova (princip ze zdola – nahoru). [8]

V ose IV jsou plánovány celkem 2 priority:

1. Implementace místní rozvojové strategie (90 % z osy).

Cílem je růst konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a kvality života na venkově, diverzifikace ekonomiky, zavedení místní rozvojové strategie do systému programů rozvoje venkova a uplatnění principů Leader.

2. Realizace projektů spolupráce (10 % z osy).

Cílem je rozvoj a propagace spolupráce a nejlepších výsledků a projektů. Dále je tato priorita také zaměřena na zavedení místní rozvojové strategie do systému programů rozvoje venkova, a rovněž uplatnění principů LEADER.

Klíčovou roli zde bude hrát první priorita, která je dále rozdělena na dvě opatření. Prvním opatřením je IV.1.1 Místní akční skupina (max. 25 % z osy), kde budou vybrány MAS pro zajištění realizace vlastního Strategického plánu Leader. Podpory se budou poskytovat na provoz, administrativu a poradenství spojené s realizací Strategického plánu Leader.

Druhým opatřením je IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie (min. 65 % z osy) se zaměřením podpory na projekty, které jsou v souladu se Strategickým plánem Leader, vybrané místní akční skupinou a podmínkami opatření PRV.

Druhá priorita má relativně nejmenší podíl v této ose. Podpora bude poskytována na projekty spolupráce mezi územími nebo nadnárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami v rámci členských států a na území třetích zemí. Smyslem tohoto opatření je využití příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí.

Nejvyšší přidanou hodnotu by měly přinést následující klíčové akce:

- budování kapacit místních partnerství,
- provádění strategického plánu LEADER,
- zlepšování místního řízení.

Společné charakteristiky a podmínky pro všechny opatření osy IV:

- u všech opatření se jedná o přímou nenávratnou dotaci,
- omezení geografické způsobilosti příjemců podpory na území působnosti
- MAS – subregionální venkovské území s 10 000 až 100 000 obyvateli, na celém území České republiky, mimo území hl. města Prahy a měst s více než 25 000 obyvateli (v odůvodněných případech je možno udělit výjimku),
- pro veřejnou podporu osy LEADER platí, že 80% hradí EU a 20% národní zdroje.[9]

2.4.4.2 Místní akční skupiny (MAS)

Metoda LEADER je tedy rozvíjena prostřednictvím tzv. místních akčních skupin (MAS), což jsou uskupení aktérů z ekonomické, veřejné i neziskové sféry. MAS rozvíjí své aktivity ve venkovském prostoru, který je vymezen nejen geografickými, ale také ekonomickými a kulturními charakteristikami, umožňujících realizovat společnou rozvojovou strategii. Tato strategie je základním dokumentem, který zakotvuje všechny zvláštnosti území, na němž příslušná MAS působí, a současně stanovuje cesty, jak těchto zvláštností a odlišností od jiných území využít pro rozvoj oblasti. Důležitým rysem této dlouhodobě udržitelné strategie je, že integruje činnosti různých venkovských aktérů na principu partnerství a vzájemné spolupráce. Cílem podpory v rámci metody LEADER je vytvořit podmínky pro rozvoj partnerských vztahů mezi různými skupinami venkovských aktérů, a to na základě dobře připravené strategie zpracované za účasti co nejširší veřejnosti, a reflektující veškeré potřeby a možnosti příslušného území. Pro zdůraznění důležitosti podpory hospodářského rozvoje dotčeného území je podmínkou, aby více než 50 % členů MAS představovali partneři ze soukromé sféry. Místní akční

skupina musí být schopna si zajistit vlastní vedení a především způsob spravování veřejných prostředků, které získá na základě dobře zpracovaných strategií. To je možné zajistit prostřednictvím administrativního a finančního vedoucího nebo formou společné právní struktury. Realizaci místní strategie zajišťuje MAS prostřednictvím projektů, jejichž výběr, administrace, monitoring i kontrola je plně v jejích rukou. Každá MAS musí mít svého manažera a ustavené orgány: výběrovou komisi, programový výbor nebo valnou hromadu, v nichž je soukromá sféra zastoupena minimálně z 50 %. Členové místní akční skupiny musí mít na území působnosti MAS trvalé bydliště, sídlo nebo provozovnu, nebo být pro toto území místně příslušní.

MAS zajišťuje především následující činnosti:

- přípravu a realizaci strategie LEADER
- informační a osvětovou činnost pro žadatele o podporu a veřejnost,
- vyhlašování výzev k podávání žádostí, jejich příjem, administraci, hodnocení,
- výběr projektů a jejich monitoring a kontrolu v průběhu realizace,
- vzdělávání zaměstnanců MAS a budování vlastních schopností.

Místní akční skupiny získávají zdroje z příspěvků členů a sponzorských darů, grantů a dotací, půjček a z vlastní vedlejší hospodářské činnosti.

V konkrétních podmínkách České republiky musí mít MAS právní subjektivitu, která může mít jednu z následujících forem:

- obecně prospěšná společnost,
- občanské sdružení,
- zájmové sdružení právnických osob,
- nadace.

MAS nemůže mít formu obchodní společnosti, občanského.

Příjemci podpory mohou být obce, sdružení obcí, neziskové organizace včetně místních akčních skupin, podnikatelské subjekty – fyzické nebo právnické osoby. [10]

Tab. 5 Rozčlenění MAS

Soukromý sektor	Veřejný sektor
Hospodářské a obchodní komory, Agrární komora	Státní organizace (Lesy ČR, Správa NP, Správa CHKO, Národní památkový ústav, organizační složky státu apod.)
Družstva pro společné užívání zemědělského majetku	Obce a jejich svazky, kraje
Jiná družstva	Organizace s podílem veřejných financí větších než 50 %
Obchodní společnosti	Sdružení složené z více než 50 % ze zástupců místních samospráv a/nebo státních organizací je považováno za veřejné
Podniky (zejména malé a střední podniky, velmi malé podniky)	Univerzity, školy

Zdroj: vlastní zpracování dle www.infovenkov.cz

Bez ohledu na zdroj financování příslušné organizace lze učinit rozčlenění MAS na soukromý a veřejný sektor popsané v tabulce č. 5.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Cílem praktické části je navrhnout a zpracovat postup vedoucí k získání dotací. Každý program má samozřejmě své specifické podmínky a požadavky, v zásadě je však potřeba postupovat v několika krocích, které níže uvádím pouze v obecné rovině, v dalších podkapitolách pak bude tento postup demonstrován na konkrétních návrzích postupů, na žádosti o Jednotnou platbu na plochu a na projektu, který by byl financován z programu Leader ČR. Dotace na plochu a dotace z programu Leader ČR je možné využívat současně.

3.1 Obecný postup vedoucí k získání dotace

Hledání vhodného programu

Obecné podmínky týkající se cílů dotací, podporovaných aktivit a subjektů jsou uvedeny v programových dokumentech, z nich se zájemce o dotace dozví, je-li jeho projekt podporovatelný, zda má možnost dotaci získat. Každý dotační program je spravován tematicky odpovědnými ministerstvy nebo kraji. Jednotné platby a program Leader ČR jsou spravovány Ministerstvem zemědělství.

Výzvy k předložení žádostí

Výzvy k předložení žádostí o dotaci jsou pravidelně vyhlašovány v rámci jednotlivých programů. Každý program má své podmínky a požadavky, které musí žadatel o dotaci splnit.

Níže jsou uvedeny základní podmínky, které musí být splněny v případě každého dotačního titulu:

- typ žadatele,
- tematické vymezení projektu,
- geografické umístění projektu,

- způsobilé výdaje projektu,
- výše projektu a míra dotace,
- povinnosti, které musí žadatel ke dni podání žádosti o dotace splnit a doložit.

Příprava projektu

V přímé návaznosti na konkrétní výzvu a stanovené podmínky musí být zahájeno vypracování projektu.

Hodnocení žádosti o dotaci

Po uplynutí termínu pro jejich podání začíná hodnocení žádosti. Projekty jsou hodnoceny společně a „soutěží“ mezi sebou o požadovanou podporu. Nejdříve je ověřována administrativní a formální správnost žádostí, dále se pokračuje s odborným hodnocením obsahu projektu, hodnotí se, zda projekt a jeho cíle odpovídají zaměření výzvy, zda je projekt realizovatelný atd. Projekty jsou hodnoceny dle hodnotících kritérií, která jsou ustanovena ve výzvě, za každé kritérium je udělen určitý počet bodů podle toho, do jaké míry projekt dané kritérium splňuje. Na základě tohoto hodnocení je sestaven seznam projektů. Dotace je přidělena tolika nejlépe hodnocených projektům, které pokryje finanční alokace určená pro danou výzvu.

V případě Jednotných plateb na plochu, kterými se zabývám v podkapitole 3.2.1, nedochází k „soutěžení“, pokud žadatel o danou dotaci podmínky splní, dotace je mu udělena. Poté jsou ovšem půdní bloky, na které jsou přímé platby vypláceny, kontrolovány, pokud je žadatel správně neobhospodařuje, část dotace nebo dotace celá mu není vyplacena. Kontroly probíhají náhodně, nejsou systematické a pravidelné u každého žadatele o dotaci, v daném časovém období jsou vždy kontrolováni náhodně vygenerovaní žadatelé o tento typ dotací, jak mi bylo sděleno na Pozemkovém úřadě.

Udělení dotace a realizace

Dotace jsou úspěšným žadatelům poskytovány na základě dohody o udělení dotace.

V dohodě jsou uvedeny podmínky, za kterých musí žadatel projekt realizovat. Obecně se jedná o tento typ podmínek:

- povinnost dodržení rozpočtu projektu a způsobilých výdajů,
- povinnost zorganizovat výběrové řízení podle podmínek programu,
- povinnost vést oddělené účetnictví,
- povinnost archivovat dokumenty k projektu nejčastěji po dobu 10 let,
- majetek nabytý dotací nesmí být prodán po dobu monitorování projektu a nesmí být změněn účel jeho užívání,
- příjemce podpory musí umožnit kontroly projekty a po určitou dobu vypracovávat monitorovací zprávy.

V případě přímých plateb na plochu, u kterých nemá žadatel stanoven rozpočet, je udělení dotace závislé „pouze“ na splnění podmínek, které jsou vysvětleny v další podkapitole a dále samozřejmě dodržováním těchto podmínek.[5]

3.2 Vlastní postup realizovaný za účelem získání dotace

Praktická část analyzuje žádost o Jednotnou platbu na plochu (SAPS) a dále projekt spadajícím pod státní dotační program Leader ČR a v souvislosti s ním bude také zmíněn program Leader, čtvrtá osa PRV, ze kterého Leader ČR vychází.

3.2.1 Žádost o dotace – Jednotná platba na plochu (SAPS)

Po prostudování mnoha materiálů a ověřování informací na úřadech i u chovatelů koní a zemědělců, jsem dospěla k názoru, že mým záměrům nejlépe odpovídají právě výše uvedené dotační tituly. Jednotné platby na plochu jsou jednoznačně nejvhodnější dotací, pokud jsou půdní bloky obhospodařovány „klasickým“ způsobem, SAPS jsou nejčastěji využívaným typem plateb na plochu.

Pro získání přesných informací o získání jednotných plateb na plochu jsem navštívila Pozemkový úřad v Liberci, U Nisy 745/6a, kde poskytují bezplatně informace týkající se PRV a zejména pak informace o velmi žádaných a využívaných přímých platbách na plochu. Domnívám se a ze zkušenosti vím, že mnoho občanů, kteří mají o dotace zájem, neví, že mají právo na bezplatné informace a pomoc s vyplňováním žádostí, kdy pomoc poskytuje právě uvedený úřad. Na pozemkovém úřadu je také pobočka SZIF, který dotace žadatelům vyplácí.

Získat přímé platby na plochu je relativně snadné, samozřejmě za předpokladu správného postupu při podávání žádosti a následně je nezbytné hospodařit s danými půdními bloky dle přesně daných pravidel, jinak může být žadatel sankcionován. Častým rizikem či problémem je také skutečnost, kdy se žadatelé o dotaci domnívají, že dotaci získají „před sezónou“, opak je ovšem pravdou, zájemce o dotaci obdrží podporu až po splnění všech zadaných podmínek, tedy „po sezóně“. Z mnoha případů vím, že zemědělci často žádají o poskytnutí úvěru, aby měli finanční prostředky na udržování pastvin a po obdržení dotací úvěr splácí.

Jako konkrétní případ hospodaření s půdními bloky, na které jsou přímé platby na plochu požadovány, mohu uvést obhospodařování travnatých porostů klasickým způsobem (tento způsob je využíván i na půdních blocích, na které budu dotace žádat), tedy tak, že jsou porosty nejdříve pokoseny, respektive musí být pokoseny do přesně daného data (30.červen), poté, až se travnatý porost opět obnoví, je na pastviny nahnán dobytek, v mém případě tuto funkci budou plnit koně (srpen-říjen), který travnatý porost vypase.

Z vlastní zkušenosti mám potvrzeno, že nejlepším postupem je navštívit příslušný Pozemkový úřad, kde nám sdělí všechny nezbytné informace, žadatel také získá příručku. Předtím, než je vyplněna žádost, je potřebné obrátit se na Katastrální úřad a zažádat o výpis z Katastru nemovitostí, výpis okolkovat a s výpisem opět navštívit Pozemkový úřad v Liberci (pokud bychom žádali dotace na pozemky, kde nejsme majitelem, musíme mít samozřejmě notářsky ověřenou plnou moc od majitele půdních bloků, na něž dotace požadujeme, u PO jedná s úřady statutární zástupce). Dle výpisu a snímků z Katastru nemovitostí jsou ve speciálním počítačovém programu, který má družicové snímky všech

půdních bloků v dané lokalitě, označeny půdní bloky, na které žádáme dotace, žadatel o dotace také dostane přidělená čísla půdních bloků, která uvede do žádosti o podporu. Půdní bloky takto označené musí být obhospodařovány dle daných regulí a hospodaření s nimi bude pravidelně kontrolováno, bude tedy kontrolováno, zda žadatel správně na pozemcích hospodaří a má nárok na dotaci.

Bylo mi řečeno, že častým problémem bývá skutečnost, kdy žadatelé o dotaci nejsou schopni splnit jednu z povinných podmínek a to, že půda musela být v Evidenci (jedná se o Evidenci LPIS – Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů) jako zemědělská k 30.6.2003. Prokázat tuto skutečnost je možné dle výpisu z katastru nemovitostí, další možností je například prohlášení občana, který žije v blízkosti daných půdních bloků po delší dobu, než je uvedeno v podmínce, také prohlášení musí být notářsky ověřeno.

Výše uvedený postup považuji za nejsnazší, nejméně časově náročný a také za „nejprůhlednější“.

Dle mého názoru je pro žadatele o dotace velmi obtížné a časově náročné orientovat se na internetových stránkách, konkrétně například na internetových stránkách Ministerstva zemědělství jsem nenalezla komplexní informace, vždy pouze dílčí odkazy, u kterých je nezbytné, aby je žadatel průběžně sledoval a v problematice se orientoval.

V této souvislosti bych také uvedla rizika, která mohou souviset právě s nedostatkem kvalitních informací nebo také s „přesyceností“ informacemi, kdy je velmi náročné orientovat se ve velkém množství informací a rozpoznat informace nejdůležitější pro náš projekt.

Dalším rizikem je skutečnost, zda jsme opravdu schopni obhospodařovat pozemky dle požadovaných kritérií, jakým způsobem budeme pozemky obstarávat.

V dubnu jsem podala Žádost o poskytnutí podpory v rámci Jednotné platby na plochu - SAPS, žádosti se potýkají přímo na Pozemkovém úřadě, nebo elektronicky (jsou ke stažení na internetových stránkách Ministerstva zemědělství a Státního zemědělského intervenčního fondu) v období 15.4. – 15.5. Žádám o podporu na 1,74 ha

pozemků, které jsou jednoznačně zařazeny v evidenci LPIS jako trvalý travní porost. Půdní bloky, na které budu žádat poskytnutí podpory, jsou využívány jako pastviny. V příloze DP jsou uvedeny všechny dokumenty, které podmiňují, že bude žadateli dotace poskytnuta.

Jednotné platby na plochu spadají pod Přímé platby a jsou financovány z 80% Evropskou unií a z 20% Českou republikou.

Systémem Přímých plateb se zabývá Ministerstvo zemědělství ČR a peníze příjemcům těchto dotací vyplácí SZIF. V rámci přímých plateb na plochu existují pouze platby na hektar zemědělské půdy.

Níže jsou uvedeny podmínky, které je nezbytné splnit, aby byly zájemci dotace poskytnuty, pozemky, na něž žádám o podporu, všechny uvedené podmínky splňují.

SAPS je ve své podstatě **oddělené podpůrné opatření** (bez vázanosti na produkci) založené na dvou prvcích stanovovaných na vnitrostátní úrovni, a to na:

- vnitrostátní finanční obálce, kterou stanoví Komise a která představuje souhrn všech přímých plateb, jež by dotčený členský stát obdržel v rámci „obvyklých“ opatření přímých plateb,
- vnitrostátní zemědělské ploše, která má být zřízena jako součást zemědělské plochy, jež byla v červnu 2003 v „dobrém zemědělském stavu“, a upravena podle objektivních kritérií schvalovaných Komisí (např. snížení zohledňující skutečnost, že dotčený členský stát by se mohl rozhodnout neposkytovat přímé platby hospodářstvím s rozlohou menší než 1 ha).

Částka SAPS na hektar vyplývá z rozdělení vnitrostátní finanční obálky v rámci vnitrostátní zemědělské plochy dotčeného členského státu.

Zemědělci žádají o účast v režimu každý rok, přičemž uvádějí pouze způsobilou plochu, kterou obhospodařují. Tuto plochu je třeba udržovat v dobrém zemědělském a ekologickém stavu, v opačném případě se uplatní sankce podle modelu podmíněnosti

zavedeného reformou SZP. Pokud je celková plocha půdy podléhající žádosti v daném roce vyšší než vnitrostátní zemědělská plocha, platby se úměrně sníží.[7]

3.2.1.1 Podmínky pro poskytnutí Jednotné platby na plochu v ČR

Pozemky, na které jsem žádala o dotace byly již v předchozích letech zemědělsky obhospodařovány, proto byly zařazeny v evidenci LPIS. Prvním krokem při procesu žádosti o dotace byla má registrace do systému LPIS, pak na mě jako na registrovaného žadatele byly převedeny dané půdní bloky a obdržela jsem potvrzení o zařazení do evidence. Půdní bloky na mě byly převedeny na základě neprodloužení Nájemní smlouvy s firmou REAGRO spol. s r.o. (půdní bloky jsou v majetku naší rodiny), která v předchozích letech pozemky měla v nájmu a obhospodařovala je. Firma REAGRO s. r.o. na Pozemkovém úřadě v Liberci potvrdila neprodloužení smlouvy, novým žadatelem o dotace a osobou odpovědnou za obhospodařování daných půdních bloků jsem se stala já. Po obdržení potvrzení o zařazení do Evidence jsem byla vyzvána, abych se dostavila na Pozemkový úřad, kde byly k podpisu připraveny náležité smlouvy a dokumenty podmiňující získání Jednotných plateb na plochu. Všechny dokumenty jsou uvedeny v příloze diplomové práce.

Tučně jsou označeny ty zemědělské kultury, u nichž žádám o podporu a ty skutečnosti, které se týkají přímo mě jako žadatele, aby u všech náležitostí bylo zřejmé, jak konkrétně se týkají mé žádosti a že budou splněny.

Žadatelem je fyzická nebo právnická **osoba**, která obhospodařuje zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů (LPIS) podle paragrafu 3a a 3b zákona č.252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „Evidence“).

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu je možné podat na tyto zemědělské kultury, na druhu zemědělské půdy nezávisí výše podpory:

- orná půda,
- **travní porost,**
- vinice, chmelnice,
- ovocný sad,
- školka,
- zelinářská zahrada,
- jiná kultura.⁵

Pro účely poskytnutí podpory v rámci SAPS bude použita kombinace zkratky kultury a podkultury (technické označení pro zlepšení vypovídací hodnoty).

V předtiscích žádostí je nezbytné uvádět dané kombinace:

- orná půda,
- **travní porost stálá pastvina,**
- travní porost ostatní,
- vinice,
- chmelnice neosázená,
- chmelnice osázená,
- ovocný sad intenzivní,
- ovocný sad ostatní,
- školka,
- zelinářská zahrada,
- jiná kultura – rychle rostoucí dřeviny,
- jiná kultura oprávněná pro dotace.⁶

⁵Příručka pro žadatele – jednotná žádost. SZIF, 2009, s. 7.

⁶Příručka pro žadatele – jednotná žádost. SZIF, 2009, s. 7.

Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být podpora poskytnuta. Minimální výměra musí činit v součtu půdních bloků v Žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy. Dotčené půdní bloky musí být uvedeny v evidenci.

Půdní bloky jsou uvedeny v evidenci a mají výměru 1,74 ha, splňují tedy výše uvedené podmínky.

Zemědělská půda, na kterou je dotace požadována, musí být na žadatele vedena v Evidenci nejméně od data podání žádosti do 31.8. kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu. Po celé období, po které je na žadatele vedena v Evidenci, musí být zemědělsky obhospodařována a udržována po celý kalendářní rok v souladu s podmínkami dobrého zemědělského environmentálního stavu, kterými jsou:

- nerušení krajinných prvků, kterými jsou meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí a travnaté údolnice,
- vyloučení pěstování kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji a slunečnice na půdních blocích s průměrnou sklonovitostí převyšující 12 stupňů,
- zapravování kejdy nebo močůvky do půdy nejdéle 24 hodin po jejich aplikaci, s výjimkou řádkového přihnojování porostů hadicovými aplikátory na půdních blocích,
- vyloučení změny zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda,
- nepálení bylinných zbytků na půdních blocích.⁷

Všechny výše uvedené body budou splněny, půdní bloky jsou pastvinami, na nichž se žádné zemědělské produkty nepěstují, žádné krajinné prvky, které jsou uvedeny, se na půdních blocích nevyskytují a na půdních blocích nedocházelo a nedochází k pálení bylinných zbytků.

Podpora bude poskytnuta na zemědělskou půdu, která je v Evidenci vedena jako způsobilá k poskytnutí platby, tj. k 30.6.2003 byla uchována v dobrém zemědělském stavu.

⁷Příručka pro žadatele – jednotná žádost. SZIF, 2009, s. 8.

Půda je nejméně sedm let uchovávána v dobrém zemědělském stavu (v předchozích letech ji obhospodařovalo společnost Reagro se sídlem v Javorníku).

Žádost o poskytnutí podpory je třeba podat v období nejpozději do 15. května (žádosti jsou přijímány nejdříve měsíc před tímto datem) daného roku.

Dotace jsou pak vypláceny v období 1.12. – 30.6., pro rok 2008 jsou tedy dotace vypláceny v období 1.12.2008 – 30.6.2009.

Pro rok 2008 byla stanovena sazba 3072,70 Kč na jeden hektar zemědělské půdy, podporu vyplácí SZIF.

Žadatel musí v žádosti vykázat veškerou zemědělskou půdu, kterou má k dispozici, bez ohledu na to, zda na ni žádá podporu či nikoliv. Pokud by tak neučinil, bude mu udělena sankce, o kterou se sníží vyplácená podpora. Jestliže žadatel užívá půdu, kterou nemá vedenu v Evidenci, je nutné, aby ji do Evidence nahlásil, a to bez ohledu na to, zda na ni bude žádat udělení podpory či nikoli.

V tabulce přibližnou výši dotace na 1, 74 ha pozemků, na které podporu žádám a tuto výši podpory srovnám s předběžnými náklady na udržování pozemků v požadovaném stavu.

Kalkuluji v cenách pro rok 2008, protože sazby pro rok 2009 budou vyhlášeny v období do 30. listopadu 2009. Dotace by měly být vypláceny na účet, který jsem v žádosti uvedla, v období od 1. prosince 2009 do 30. června 2010. Dotace musí žadatel uvést do daňového přiznání pro dané období.[13]

Tab. 6 Porovnání výše dotace a nákladů na udržování pozemků

Sazba Jednotné platby na plochu na 1 ha	3 072,70
Výše podpory na 1,74 ha pozemků	$1,74 \cdot 3072,70 = 5\,346,50$
Náklady na posekání a sbalíkování 1 ha pozemků	3 500,00
Náklady na posekání a sbalíkování 1,74 ha pozemků	6 090,00
Rozdíl mezi výší podpory a skutečnými náklady	$6090,00 - 5346,50 = 743,50$

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 6 vyplývá, že dotace nepokryje celou částku nezbytnou na údržbu pozemků, což je ovšem dáno také tím, že si pozemky neudržíme sami, ale necháváme je udržovat, náklady jsou tedy rovny částce, kterou vyplatíme traktoristovi obdělávajícímu naše pozemky, pak jsou náklady vyšší. Z této skutečnosti jasně vyplývá možné riziko týkající se plateb SAPS, a to, že žadatel musí mít na „sezónu“ k dispozici vlastní finanční prostředky, neboť dotace jsou vypláceny až po „sezóně“.

V letošním roce ovšem bude vyplacena podpora pro nepříznivou oblast a dále podpora na počet zvířat na plochu, náklady na udržování pozemků by měly být plně pokryty.

Dále, protože vlastním koně, budu Pozemkovým úřadem vyzvána, abych udala registrační číslo hospodářství a počet zvířat (do konce července 2009), která budou dané půdní bloky spásat, neboť další dotace bude poskytnuta jako platba na přežvýkavce, přesná výše ještě není známa.

Domnívám se, že SAPS jsou „nejjednoduššími“ dotacemi, a to jak z hlediska plnění požadovaných podmínek, tak z hlediska procesu žádostí o tento typ podpory. Mojí povinností žadatele pro letošní rok je pouze to, aby dané půdní bloky byly dvakrát pokoseny (do 30. června a do konce září), je lhostejné, zda bude na půdních blocích sušeno seno nebo, zda budou sekány pouze nedopasky, protože na pozemcích mohou být po celou dobu koně.

Platnost žádosti pro SAPS je právě jeden rok, každý rok je třeba o tuto podporu podat novou žádost, přičemž samozřejmě můžeme měnit podporované půdní bloky v evidenci LPIS, můžeme počet hektarů navyšovat či snižovat, vždy je však nezbytné obhospodařovat alespoň 1 ha, abychom měli na dotaci nárok, 1 ha je minimální výměra, na kterou jsou SAPS vypláceny.

Příští rok bych ráda žádala dotace na půdní bloky o celkové výměře 4 ha, jednalo by se však o žádost na pětileté období. Z podmínek této žádosti vyplývají další závazky a povinnosti, například při podání žádosti bude řečeno, že louka o výměře 2 ha je vedena jako trvalý travní porost, pak tato louka musí být trvalým travním porostem po celých pět let a jako taková musí být také obhospodařována. Pokud se zavážeme hospodařit dle stanovených podmínek po celé pětileté období, vyplácené dotace jsou vyšší než pro období jednoleté.

3.2.2 Projekt „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“ - Leader ČR

V příštích letech bych pak ráda podala Žádost o dotaci z programu Leader ČR, proto v této podkapitole popisuji, jakým způsobem budu postupovat při zpracovávání žádosti a projektu. Ve volném čase se zabývám agroturistikou, plánuji absolvování kurzu hipoterapie, abych své aktivity rozšířila o práci s handicapovanými, proto bych ráda zažádala o podporu z programu Leader ČR, která by tyto aktivity v budoucnu pomohla spolufinancovat.

V budoucnu spolu s dalšími lidmi plánujeme věnovat se hipoterapii a pomocí dotace získat část prostředků na vybudování zázemí pro provozování hipoterapie. Z dotačních programů, které záměru vyhovují, jsem vybrala národní dotační program Leader ČR, protože ve vedlejší vesnici existuje Místní akční skupina Podještědí, v příštím roce si podám žádost o členství v této MAS (žádost bude uvedena v příloze práce), která schvaluje projekty do programu Leader ČR. Pokud bude žádost kladně vyřízena, budu mít možnost účastnit se osobně jednání, získávat aktuální informace a především spolupracovat s dalšími lidmi a lobovat pro svůj projekt, který by po předložení schvalovala právě tato MAS.

Realizace projektu je náročný dlouhodobý proces nesoucí mnohá rizika, je nezbytné projekt propracovat do nejmenších podrobností. Mnoho společností dnes nabízí poradenství v oblasti zpracování a realizace projektů, dále je možné řídit se pilotními projekty. Nezbytností je provést analýzu prostředí, ve kterém chceme projekt realizovat a zvážit všechna rizika, které projekt s sebou nese.

V níže uvedené tabulce je vypracována „hrubá“ struktura projektu, projekt bude dále podrobněji vypracovaných dle jednotlivých bodů. Všechny části projektu je nezbytné konzultovat s odborníky na danou problematiku, čímž se samozřejmě znatelně zvyšují náklady projektu.

3.2.2.1 Návrh struktury projektu

Tab. 7 Struktura projektu „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“

1. Identifikační údaje žadatele (dále jen subjekt)	
1.1 Název subjektu	Iva Havlíková (spolu se mnou se budou projektu účastnit dvě společnosti, které si nepřejí být jmenovány)
1.2 IČ	8451152578
1.3 Telefon	728843135
1.4 Email	havlikova.iva@seznam.cz
2. Specifikace projektového záměru	
2.1 Název projektu	Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii
2.2 Místo realizace	Rašovka, okres Liberec
2.3 Cíle	Cílem je vytvoření vhodných podmínek pro provozování agroturistiky a hipoterapie (bez ubytování) se zaměřením na rodiny s dětmi a na děti a dospělé s handicapem. Cílem je také získat stálou klientelu z Libereckého kraje.

2.4 Podrobný popis	Účelem je vybudovat vhodné zázemí pro využívání koní na turistické ježdění a především na hipoterapii. Z technického hlediska se bude jednat o rozšíření stávajících stájí, o stavbu kryté jízďárny se zázemím pro návštěvníky, jízďárna bude vybavena speciální rampou pro klienty s handicapem, v celém areálu bude zajištěn bezbariérový přístup. Architekt dle přesného popisu a požadavků projektu zpracuje technickou dokumentaci, která bude předložena ke schválení pro získání stavebního povolení.
2.5 Specifikace hlavních aktivit projektu	Dojde ke stavbě menší stáje se třemi boxy (nyní je k dispozici stáj pro dva koně), která bude propojena s původní stájí, klientům tak bude k dispozici pět koní se speciálním výcvikem pro hipoterapii. Dále bude padesát metrů od stáje na vlastním pozemku vybudována obdélníková krytá jízďárna o velikosti přibližně dvacet pět a padesát metrů se zázemím pro klienty („klubovna“, sedlovna, šatna, WC), jízďárna bude opatřena speciálním vybavením pro práci s handicapovanými klienty.
3. Časový plán	
3.1 Odhad časové náročnosti	Projekt by měl být zahájen na jaře roku 2012 a ukončen na jaře roku 2013.
4. Odhad nákladů	Předpokládané náklady jsou 3 500 000.
5. Způsob financování	
5.1 Dotační program	Leader ČR (pokud bude schválen i v roce 2009), případně Leader (IV. Osa PRV)
5.2 Finanční zajištění realizace projektu ze strany žadatele	Úvěr na předfinancování grantu od KB, a.s.
6. Očekávané výstupy, výsledky a dopady projektu	
6.1 Specifikace a kvantifikace očekávaných výstupů projektu	Výstupem projektu bude krytá jízďárna, kde bude možné pracovat najednou až s pěti klienty (s klienty se bude pracovat v předem domluvených časových blocích, přičemž jeden kůň může pracovat maximálně dvě hodiny denně s handicapovanými klienty, vyjížděky do přírody mohou být až několikahodinové), dále stáj pro celkový počet pět koní.

6. 2 Specifikace a kvantifikace očekávaných výsledků projektu	Výsledkem projektu bude zejména pravidelná práce se stálou klientelou (především s handicapovanými lidmi). Předpokládá se, že práce s handicapovanými klienty v kryté jízdárně bude v rozsahu 3 – 8 hodin denně (s každým klientem se pracuje 20 – 60 minut v závislosti na handicapu). Dále budou podnikány vyjížďky do přírody. Vše bude samozřejmě stanoveno dle zájmu klientů a tedy přesného časového harmonogramu. Přesnější informace (již nyní je jasné, že o hipoterapii je velký zájem, proto chci projekt zrealizovat), které budu sledovat před tím, než žádost o dotaci předložím, získám od Občanského sdružení Svítání, které provozuje hipoterapii v Jablonci n/N.
6.3 Specifikace a kvantifikace očekávaných dopadů projektu	Dopadem projektu bude rozvoj podnikání v malé obci, nové příležitosti pro restauraci a penzion, které by mohly zajišťovat stravování a případné ubytování návštěvníků. Dále rozvoj agroturistiky a turistiky díky velice atraktivnímu přírodnímu prostředí v okolí projektu.
7. Rizika projektu	
7.1 Vnější rizika	Jako největší vnější riziko projektu vidím konkurenci především v oblasti agroturistiky, stáj provozující hipoterapii se v blízkém okolí nenachází.
7.2 Vnitřní rizika	Vnitřním rizikem je, aby byl projekt včas a správně zpracován, aby byly správně odhadnuty předpokládané náklady a časová náročnost realizace projektu, samozřejmě také schopnost finančně krýt období realizace projektu před získáním dotace, v neposlední řadě výběr spolehlivých stavebních firem, dodavatelů materiálu.

Zdroj: vlastní zpracování dle příručky pro LEADER ČR

3.2.2.2 Návrh rozpočtu projektu

Tab. 8 Rozpočet projektu „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“

ROZPOČET PROJEKTU

Název projektu: Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii			
Rozpočet akce včetně DPH			Náklady akce celkem včetně DPH (přepoklad)
Kapitola rozpočtu	Položka rozpočtu	Popis položky rozpočtu	Náklady plánovaného rozpočtu (v Kč)
1. Osobní výdaje			
	1.1	Mzdové náklady - hrubá mzda	480 000,0
		z toho:	
	1.1.1	projektový manažer /100 hod. /měsíc/	300 000,0
	1.1.2	asistent projektu /80 hod. /měsíc/	180 000,0
	1.2	Odvody sociálního a zdravotního pojištění zaměstnavatele z hrubé mzdy (celkem)	163 200,0
	1.3	Dohoda o provedení práce	200 000,0
	1.3.1	příprava a záv.vyhodnocení projektu	50 000,0
	1.3.2	architektonická dokumentace	150 000,0
	1.4	Dohoda o pracovní činnosti	96 000,0
	1.4.1	finanční manažer /40 hod. /měsíc/	96 000,0
	1.5	Odvody sociálního a zdravotního pojištění zaměstnavatele z dohody o pracovní činnosti (celkem)	32 640,0
	1.6	Další výdaje – Zákonné pojištění pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání	3 000,0
		Mezisoučet Osobní výdaje	974 840,0
2. Pracovní cesty			
	2.1	Místní personál	10 000,0
		z toho:	
	2.1.1	Jízdné + stravné	10 000,0
		Mezisoučet Pracovní cesty	10 000,0
3. Dlouhodobý hmotný majetek			
	3.1	Koně (nákup, ustájení, vybavení)	250 000,0

Rozpočet akce včetně DPH			Náklady akce celkem včetně DPH (přepoklad)
Kapitola rozpočtu	Položka rozpočtu	Popis položky rozpočtu	Náklady plánovaného rozpočtu (v Kč)
4. Zařízení a vybavení			
	4.1	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	96 400,0
		z toho:	
	4.2	Vnitřní vybavení (např. nábytek) - aktivita č. 1	33 500,0
	4.2.1	pracovní místo kompl. (pracovní stoly pro PC, židle)	15 000,0
	4.2.2	regály na šanony, skříně, stůl	6 000,0
	4.2.3	zázemí pro týmová setkání (5 ks židle)	12 500,0
	4.3	Výpočetní technika	30 000,0
	4.3.1	notebook (1 ks)	15 000,0
	4.3.2	1 x PC (projektový manažer)	15 000,0
	4.4	Stroje a zařízení	22 000,0
	4.4.1	multifunkční zařízení (tiskárna, fax, scanner)	22 000,0
	4.5	Náklady na publicitu	10 000,0
	4.5.1	informační tabule	10 000,0
	4.6	Ostatní výše nespecifikovaný drobný dl. hmotný majetek	900,0
	4.6.1	kombinovaná tabule (korek a magnetická)	900,0
	4.7	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	15 000,0
		z toho:	
	4.8	Software MS OFFICE a AVG	15 000,0
		Mezisoučet Zařízení a vybavení	111 400,0

Rozpočet akce včetně DPH			Náklady akce celkem včetně DPH (přepoklad)
Kapitola rozpočtu	Položka rozpočtu	Popis položky rozpočtu	Náklady plánovaného rozpočtu (v Kč)
5. Místní kancelář/náklady projektu (materiálové náklady)			
	5.1	Nákup materiálu	93 500,0
		z toho:	
	5.2	Kancelářské potřeby, spotřební materiál	40 000,0
	5.3	Zdravotnické pomůcky	3 500,0
	5.4	Propagační materiály	50 000,0
	5.4.1	propagační materiály projektu (informační katalogy, drobné předměty)	50 000,0
	5.5	Ostatní výše nespecifikovaný materiál	5 000,0
	5.6	Poštovné	2 000,0
	5.7	Režijní výdaje	33 760,0
		z toho:	
	5.8	Paliva, energie a voda	20 000,0
	5.9	Telefonní služby	6 760,0
	5.10	Datové služby (připojení k internetu)	7 000,0
		Mezisoučet Místní kancelář/náklady projektu (materiálové náklady)	134 260,0
	6.1	Výdaje vyplývající přímo ze smlouvy o financování	89 500,0
		z toho:	
	6.2	Šíření informací (inzerce v tiskovinách, rozhlasové vysílání apod.)	49 500,0
	6.3	Pojištění majetku	20 000,0
	6.4	Finanční služby (bankovní poplatky)	20 000,0
	6.6	Jiné náklady	10 000,0
		z toho:	
	6.7	Notářské poplatky za ověření dokumentů	10 000,0
	6.8	Ostatní výše nespecifikované služby	20 000,0
	6.8.1	konzultant	20 000,0
		Mezisoučet Nákup služeb	119 500,0

Rozpočet akce včetně DPH			Náklady akce celkem včetně DPH (přepoklad)
Kapitola rozpočtu	Položka rozpočtu	Popis položky rozpočtu	Náklady plánovaného rozpočtu (v Kč)
7. Stavební úpravy			
	7.1	Stavební úpravy	1 900 000,0
		z toho:	
	7.1.1	stáj se 3 boxy	650 000,0
	7.1.2	krytá jízďárna	1 000 000,0
	7.1.3	speciální rampa pro klienty s handicapem	250 000,0
		Mezisoučet Stavební úpravy	1 900 000,0
		Uznatelné NÁKLADY CELKEM VČETNĚ DPH	3 500 000,0

Zdroj: vlastní zpracování dle příručky pro LEADER ČR

3.2.2.3 Financování projektu - úvěr na předfinancování grantu EU

Rozhodla jsem si, že bych si na předfinancování projektu zažádala o úvěr u Komerční banky, kde pracuji.

Zajímavým řešením, které může dopomoci k získání dotací, je dle mého názoru úvěr na předfinancování grantu EU, pomocí kterého klient bankovního ústavu (v tomto případě Komerční banky, a.s.), řeší časový nesoulad mezi potřebou finančních prostředků na financování způsobilých výdajů a možností čerpání dotace ze Strukturálních fondů a z PRV.

V rámci poskytování úvěru jsou poskytovány také poradenské služby a pomoc s celou realizací projektu, od výběru vhodného projektu, přes proces zpracování a předložení žádosti a poradenství při realizaci projektu.

Zájemci o dotaci je poskytnut úvěr, ze kterého financuje určitý projekt, jistina může být splácena buď přímo ze získaných dotací z určitého Strukturálního fondu, nebo z vlastních zdrojů klienta.

Jedná se tedy o úvěr na financování časového nesouladu mezi okamžitou potřebou prostředků na krytí způsobilých výdajů projektu a čerpáním dotace z fondů EU.

Charakteristika úvěru pro financování projektu

Typ úvěru:

- úvěr na provozní a investiční spotřeby revolvingový,

Revolvingový úvěr je zejména určen k financování výdajů, které jsou hrazeny z dotace postupně v návaznosti na ukončení jednotlivých etap projektu.

Časový charakter úvěru

- Krátkodobý a střednědobý.

Měna úvěru

- Úvěr je poskytován v Kč.

Úroková sazba

- Je stanovena dle cenové politiky podnikatelských úvěrů, vzhledem ke skutečnosti, že se u tohoto speciálního typu úvěru očekává jeho předčasné splacení, je preferována úroková sazba, kterou lze sjednat bez podmínky o úhradě za předčasné splacení úvěru,
- Úroky klient hradí z jistiny, úhrady je nutné provádět měsíčně, případně čtvrtletně.

Běžný účet klienta pro příjmy a výdaje spojené s realizací projektu

U některých operačních programů jsou pravidla pro poskytování dotace stanovena tak, že klient musí před podpisem Smlouvy o poskytnutí dotace otevřít pro účely projektu běžný účet, který bude používat výhradně pro příjmy a výdaje spojené s realizací projektu. Účet

bude veden v Kč a klient se ve smlouvě o poskytnutí úvěru zaváže, že tento účet bude využíván výhradně pro účel projektu, to znamená, že.

- Na běžný účet budou směřovány veškeré finanční prostředky z dotace a banka bude oprávněna využít je na úhradu úvěru.
- Prostřednictvím tohoto účtu budou prováděny i výdaje spojené s realizací projektu.

Čerpání úvěru

- pokud je tak vyžadováno, běžný účet bude sloužit k převodu finančních prostředků na jiné účty (například úhrada dodavateli),
- úvěr lze čerpat jednorázově, postupně nebo opakovaně, a to na účet dodavatele nebo prodávajícího na základě předložených dokladů,
- ve výjimečných případech lze úvěr čerpat na běžný účet klienta, použití úvěru je pak samozřejmě kontrolováno bankovními prověrkami,
- čerpání úvěru je omezeno skutečně vynaloženými a způsobilými náklady na projekt,
- čerpání je podmíněno předložením dokladu o rozhodnutí o poskytnutí dotace z fondu.

Způsob splácení

- Buď dotací z fondu EU, která bude poskytnuta na běžný účet k tomuto účelu zřízený.
- nebo z vlastních zdrojů klienta,
- splácení jistiny je jednorázové, výjimečně postupné.

Klient má možnost předčasně splatit úvěr bez úhrady za předčasné splacení jistiny.

Zajištění úvěru:

- Standardními zajišťovacími prostředky, zejména ručením, zástavním právem k nemovitostem, k věci movité, k pohledávce atd.

Výhody úvěru na předfinancování

- Dotace z fondu EU snižuje riziko návratnosti úvěru.
- Časová a věcná provázanost činností KB a státních institucí umožní předkládání shodného souboru dokumentů oběma uvedeným subjektům. [8]

Využití úvěru na předfinancování projektu

Na předfinancování úvěru bychom se společnicemi využily úvěr, jehož charakteristika a podmínky jsou uvedeny v předchozí podkapitole.

Celková výše úvěru by činila 3 500 000 Kč, úvěr by měl být splácen po dobu sedmi let, RPSN pro tento úvěr činí 13, 07%, výše měsíční splátky je stanovena na 62 296 Kč. Tímto způsobem by byl úvěr splácen do té doby, než by byla vyplacena podpora, pak by byl úvěr splácen dle níže uvedeného postupu.

Protože úvěr slouží k předfinancování projektu, je možné ho po obdržení dotací jednorázově splatit, ovšem, v případě uvedeného projektu vyplacená dotace projekt pokryje jen z určité části, pak se doplatí částka ve výši poskytnuté dotace a úvěr je dále splácen s nově upravenými splátkami (toto jsou největší výhody úvěru na předfinancování, který se flexibilně přizpůsobí možnostem žadatele).

Po analýze všech informací jsme se společnicemi usoudily, že pro nás prozatím není reálné, abychom využily úvěru na předfinancování projektu, proto budeme dále ověřovat informace o jiných zdrojích financování pro náš projekt, který, jak je uvedeno v podkapitole 4.2, bude na základě zvážení rizik a našich finančních možností realizován nejdříve v roce 2012.

3.3 Identifikace možných problémů a rizik

Tato podkapitola poukazuje na případná rizika a problémy, které jsou spojeny s přípravou a realizací žádosti o dotace a s přípravou projektu. Bez ohledu na to, jak kvalitně je žádost

či projekt naplánován, vždy s sebou nese mnohá rizika. Na čerpání dotací má potom vliv velká řada faktorů.

3.3.1 Analýza problémů a rizik – Jednotné platby na plochu (SAPS)

Největším rizikem u plateb SAPS je skutečnost, že dotace jsou žadatelům/zemědělcům vypláceny až poté, kdy jsou půdní bloky obhospodařeny dle přesně stanovených podmínek (tyto podmínky jsou přesně uvedeny v podkapitole 3.2.1.1).

Z výše uvedeného rizika vyplývá, že žadatelé musí být schopni financovat udržování půdních bloků, na něž podporu žádají, z vlastních finančních zdrojů.

V případě mé žádosti o platby SAPS na 1,74 ha pozemků je toto riziko eliminováno, neboť finanční částka, která bude vynaložena na údržbu pozemků není vysoká, konkrétně se jedná o částku 6090 Kč, tato částka pak bude plně pokryta vyplacenými dotacemi (budou vypláceny v období od 1. prosince 2009 do 30. června 2010).

Pro mě jako pro žadatele největší riziko představují podmínky stanovené pro údržbu půdních bloků, tedy, zda budu schopná zajistit obhospodaření půdních bloků dle přesně stanovených podmínek a dále, aby na půdních blocích byl předepsaný počet býložravců v požadovaném období.

Půdní bloky mohou být vybrány ke kontrole, pak, pokud by nebyly v požadovaném stavu, mohu jako žadatel přijít buď o část dotace, nebo o dotaci celou, což ovšem nemá vliv na možnost podat žádost o dotace v příštím období.

Zemědělci, kteří obhospodařují značné množství půdních bloků (např. desítky či stovky ha), mají samozřejmě velmi vysoké náklady spojené s údržbou půdních bloků, často obhospodařují různé typy půdních bloků, kdy každý typ musí být udržován dle specifických podmínek, pak se zvyšuje riziko jak finanční, tak riziko spojené se správnou údržbou pozemků v požadovaném stavu.

Zemědělci pak často využívají překlenovací úvěr, který pokryje jejich náklady na sezónní údržbu půdních bloků, po obdržení dotací úvěr doplatí. Jak jsem ověřovala u zemědělců,

dotace plně pokryjí jak náklady na údržbu pozemků, tak úrokové náklady a zemědělci v konečné bilanci realizují zisk (samozřejmě může dojít i ke ztrátě, a to především z důvodu neočekávaných nákladů na provoz techniky, případně z důvodu nepříznivého počasí v „sezóně“ a tím ke znehodnocení produkce).

Dalším rizikem, které může provázet žádost a realizaci plateb SAPS je riziko spojené s administrativními úkony, a to, aby byly půdní bloky správně zařazeny v „Evidenci“, aby byly správně vyplněny žádosti o dotace, formuláře a další náležitosti.

Toto riziko je ovšem značně eliminováno, pokud žadatelé spolupracují s příslušným Pozemkovým úřadem, který dotační administrativu zajišťuje a zaručuje žadatelům o dotace administrativní správnost vyplněných dokumentů.

Pokud žadatelé o platby SAPS dodrží administrativní podmínky a podmínky spojené s údržbou půdních bloků, pak se domnívám, že tento typ dotací s sebou nese rizika (výše uvedená), která je možno předpokládat, eliminovat a která by neměla zásadně ohrozit úspěšné čerpání dotací.

3.3.2 Analýza problému a rizik – projekt „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“ – Leader ČR

Zpracování a realizace projektu je velice náročná záležitost obsahující mnohá rizika, je velice obtížné projekt komplexně zpracovat dle přesně stanovených podmínek. Svá rizika a problémy nese každá dílčí náležitost projektu, přitom dílčí aktivity musí být podrobně vypracovány, samozřejmostí musí být administrativní správnost, dodržení všech pravidel, která jsou spojena s financováním projektu, s rozpočtem atd.

V podkapitole 3.2.2.2 jsou v tabulce uvedena vnitřní a vnější rizika projektu, kdy jako největší vnější riziko je identifikována konkurence a za nejzávažnější vnitřní riziko lze považovat správnost zpracování projektu, odhad nákladů, finanční krytí projektu atd.

Pro eliminaci rizik spojených s projektem je nezbytné stanovit:

- realistické cíle, které budou dosažitelné s danými finančními a materiálními zdroji, a to v rámci předpokládaného harmonogramu,
- konkrétní cíle, aby bylo možné jakýkoliv pokrok směrem ke splnění cílů připsat k dobru projektu a ne k externí příčině,
- měřitelné cíle, abychom za přijatelných nákladů a s přijatelným úsilím mohli měřit efektivitu a fungování projektu.

Za nejvíce rizikové mohou být označeny tyto aktivity související s přípravou a se zpracováním projektu:

- vytvoření seznamu hlavních aktivit,
- rozdělení hlavních aktivit do organizačně zvládnutelných úkolů,
- vyjasnění pořadí a vzájemných vazeb a závislostí mezi aktivitami a úkoly,
- přesné stanovení skutečnosti, jak každá aktivita projektu povede k realizaci, projektových výstupů a jaké jsou související předpoklady,
- odhad začátku, doby trvání a dokončení všech aktivit a úkolů,
- identifikace profesních ukazatelů, pomocí nichž je možné měřit postup realizace projektu,
- definování odborných znalostí nutných k realizaci aktivit a splnění úkolů,
- rozdělení úkolů mezi členy,
- analýza dostupných lidských, materiálních a finančních zdrojů.

Velmi riziková je práce se zdroji projektu, protože realizace aktivit a management projektu vyžadují administrativně technické zázemí, personální zajištění a finanční zdroje.

Intenzita potřeby zdrojů je v průběhu projektového cyklu rozdílná:

- administrativně technické zázemí – ve fázi přípravy (kde a jakými technickými prostředky bude příprava realizována), ve fázi realizace (kde bude realizován samotný projekt), ve fázi vyhodnocení a pokračování projektu (kde bude projekt zajišťován),
- personální zajištění – ve fázi přípravy (sestavení přípravného týmu, definice projektového záměru, příprava žádosti, odbornost, řešení financování), ve fázi realizace (sestavení realizačního týmu, finanční řízení, odborníci), ve fázi vyhodnocení (kdo bude projekt využívat, pokračovat v realizaci).
- finanční zajištění projektu – financování přípravy (odborníci, posudky, příprava podkladů pro zpracování projektové žádosti), ve fázi realizace (spolufinancování projektu, finanční plán), ve fázi vyhodnocení (zajištění dalšího zdroje financování).

Dále je nezbytné zcela správně vypracovat nákladový harmonogram, který je často pro žadatele velmi problematický, pro eliminace těchto rizik je vhodné nechat si zpracovat nákladový harmonogram odborně.

Pro projekt musí být vytvořen podrobný nákladový harmonogram, níže uvádím základní kroky tohoto harmonogramu:

- vytvoření prostředků potřebných k realizaci aktivity,
- členění prostředků do nákladových kategorií,
- specifikace jednotek, kvantity a jednotkových nákladů,
- specifikace zdroje financování,
- plánování nákladů,
- příprava tabulek souhrnných nákladů.[5]

Každá dílčí aktivita projektu s sebou nese svá vlastní rizika, za největší riziko projektu považuji finanční náročnost, neboť žadatel musí projekt z programu Leader ČR financovat/

spolufinancovat z vlastních prostředků, po realizaci projektu (za předpokladu striktního dodržení všech podmínek, které se k danému projektu vztahují) je mu potom vyplacena příslušná dotace závislá na tom, v jaké výši je projekt státem spolufinancován.

Výše, v tabulce č. 8, uvádím přibližný rozpočet projektu „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“, kde je uvedeno, jakým způsobem se zpracovává rozpočet projektu.

Po zvážení všech rizik spojených s tímto projektem jsme se společníci, které by se mnou projekt realizovaly, došly k závěru, že projekt je značně náročný, je nezbytné, abychom všechny aktivity projektu zpracovaly do nejmenších podrobností, což je velmi časově náročné, a proto bychom projekt nerealizovaly v roce 2011, jak bylo původně plánováno, ale k realizaci by došlo nejdříve v roce 2012.

Velkým rizikem je pro nás finanční náročnost projektu, v současné době bychom nebyly schopny splácet úvěr na předfinancování projektu, který je zhodnocen v podkapitole 3.2.2.3.

ZÁVĚR

Již od 80. let se objevují v EU snahy formulovat a zavádět nové alternativy, cesty, reformy pro další rozvoj dílčích nástrojů zemědělské politiky EU. Přijetí a realizace tzv. „druhého pilíře“ SZP je vyvrcholením mnohaletého procesu, při kterém je patrné, že agrární politiku je nezbytné rozvíjet o další oblasti. V oblasti zemědělství a venkova je podporováno a rozvíjeno a velké množství aktivit.

Novodobá problematika rozvoje venkova se musí zabývat také značnými rozdíly mezi jednotlivými typy venkovských oblastí v rámci EU a zajistit komplexní rozvoj všech regionů.

Dalším obtížným úkolem pro SZP je zamezit či alespoň zpomalit vyliďňování venkova, kdy dochází zejména ke stěhování mladých lidí do měst. SZP dává příležitosti lidem, kteří žijí ve venkovských oblastech a podporuje jejich aktivity, neboť právě na nich je závislý budoucí rozvoj zemědělství a venkova, tak důležitý pro EU jako celek.

V aktuálním programovém období mohou čeští žadatelé získat dotace z PRV, který nabízí široké spektrum podpor pro rozvoj zemědělství a venkova. Národní strategický plán se nyní stal zásadním dokumentem pro nastavení moderní politiky rozvoje venkova v rámci SZP v českých podmínkách.

Mým cílem pro diplomovou práci byla snaha zorientovat se v problematice rozvoje zemědělství a venkova, protože žiji na venkově a zajímalo mě, jak je možné využívat podpor od státu/ EU pro rozvoj venkovských aktivit. Na teorii SZP, na jejím vývoji, cílech, důvodech pro reformy, na mechanismech a nástrojích, které SZP uplatňuje, jsem pochopila, jak agrární politika funguje, jaký uplatňuje systém podpor.

Pro praktickou část diplomové práce jsem zjišťovala informace na příslušných úřadech a institucích, na Krajském úřadě, na Pozemkovém úřadě a na pobočce Státního

zemědělského intervenčního fondu a v neposlední řadě u zemědělců, kteří dotace využívají.

Výsledkem je vlastní realizace postupu pro získání dotací a žádost o Jednotnou platbu na plochu v dubnu letošního roku. V budoucnu bych se chtěla věnovat agroturistice a hipoterapii a právě těchto činností se týká projekt „Zázemí pro agroturistiku a hipoterapii“, u něhož v praktické části navrhuji postup realizace.

Díky analýze získaných informací si uvědomuji výhody, přínosy i možné problémy a rizika související s žádostmi o dotace, s uplatňováním dotací, se zpracováním projektů, s dodržováním podmínek, které dané podpory vyžadují.

Pro mě diplomová práce svůj účel plně splnila a věřím, že čtenář diplomové práce bude po přečtení obeznámen s problematikou SZP EU.

Domnívám se, že je velmi výhodné využívat podpor, které žadatelům SZP (v některých oblastech ji doplňuje politika HSS) nabízí, aby stále docházelo k harmonickému rozvoji zemědělství a venkova a lidé žijící ve venkovských oblastech dostali nové příležitosti, jak se uplatnit.

Orientovat se v dotačních programech a využívat jejich podpory je, přes všechny výhody, které dotace přináší, velmi časově a administrativně náročné a informovanost o dané problematice, dle mého názoru, není dostatečná a komplexní. Pokud budou žadatelé a potencionální zájemci o dotace lépe informováni a proces vedoucí k získání dotací bude přehledný a „jednoduchý“, budou lépe využívat všech přínosů, které SZP nabízí a jedine tak může docházet k harmonickému rozvoji zemědělství a venkova.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

- [1] Fojtíková, L. a Lebiezik, M. Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. 1. vyd. Praha: Beck, 2008. ISBN 978 – 80 – 7179 – 939.
- [2] Machálek, M. a Pělucha, M. České zemědělství v podmínkách reformy SZP EU a nástroje k její realizaci. 1. vyd. Praha: IREAS, 2008.
- [3] Neumann, P. SZP EU: Vznik, vývoj a reformy. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-245-0841
- [4] Potluka, O., aj. Průvodce strukturálními fondy EU. 1. Vyd. Praha: IREAS, 2003. ISBN 80-86684-02-4.
- [5] Vilamová, Š. Jak získat finanční zdroje Evropské unie. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 80 – 247 – 0828 - 0
- [6] Weinfeld, W. Evropská unie od A do Z. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80 – 7184 – 413 – 6.

Internetové zdroje

- [7] European Union 2009 [online]. Common agriculture policy [cit. 2009 – 02 – 04]. Dostupný z WWW:< <http://www.europa.eu/App.Newsroom/loadbook.aspx?id=355long>>
- [8] Komerční banka, a.s. 2009 [online]. Úvěry na předfinancování grantu z EU [cit. 2009 -15 – 03]. Dostupný z WWW: < <http://www.kb.cz/es/com/eu-point/index.shtml>>
- [9] Leader[online]. Program Leader 2009 [cit. 2009 – 20 – 03]. Dostupný z WWW: < <http://www.leader.isu/login.aspx?returnURL=%2fzarazen.aspxstat=nouth>>
- [10] Leader [online]. Leader ČR 2009, MAS Posázaví [cit. 2009 – 20 - 03]Dostupný z WWW: < http://www.leader.posazavi.com/cz/area.asp?place_id=area_id=62>
- [11] SZIF [online]. SZIF 2009, Přímé platby [cit. 2009 – 10 – 04] Dostupný z WWW: < http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/0-nase_cinnost>

Jiné zdroje

[12] Program rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013, Liberecký kraj, resort rozvoje venkova, zemědělství, životního prostředí a informatiky

[13] Příručka pro žadatele – Jednotná žádost. SZIF, 2009.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A** – Přihláška do MAS „Podještědí“, 1 list
- Příloha B** – Aktivita, na jejíž provozování je možné čerpat dotace z PRV, 2 listy
- Příloha C** – Potvrzení o zařazení uživatele do evidence půdy, 1 list
- Příloha D** – Ohlášení změny v evidenci půdy, 1 list
- Příloha E** – Jednotná žádost LFA, 1 list
- Příloha F** – Jednotná žádost SAPS, TOP - Up, 1 list
- Příloha G** – Jednotná žádost, 4 listy
- Příloha H** – Výřez mapy LPIS, 2 listy

Příloha A

Místní akční skupina „Podještědí“

Proseč pod Ještědem 89, 463 43 Český Dub

PŘIHLÁŠKA ČLENA MAS

Název právnické PO/ fyzické osoby FO ¹⁾	Iva Havlíková
Jméno statutárního zástupce pro MAS	
Oblast působení	Rašovka
IČ nebo rodné číslo	8451152578
Adresa	Vlnařská 705, Liberec 6, 460 01
Telefonní spojení	728 84 31 35
E-mail	havlikova.iva@seznam.cz
Bankovní spojení ²⁾	43-1215378937
Doplňující informace ³⁾	

Žádám(e) o přijetí za člena Místní akční skupiny „Podještědí“.

V...Liberci.....dne.....10.11.2008.....

¹Pozn :

Vyplňte název a označte právní formu subjektu

² Bankovní účet, z kterého bude placen členský příspěvek

³ Stručně popište připravované projektové záměry -název , předpokládaný rozpočet

Příloha B

Aktivita, na jejichž provozování je možné čerpat dotace z PRV:

- investice do techniky, technologií a zemědělských staveb,
- vývoj a aplikace nových zemědělských produktů a postupů,
- založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití,
- pořízení techniky pro údržbu lesních cest, melioraci a zařízení pro turistiku,
- technika pro obnovu a výchovu lesních porostů a prvotní zpracování dříví,
- technické vybavení malých provozoven,
- opravy lesních cest, vodního režimu,
- investice ke zlepšování kvality zemědělských a potravinářských produktů,
- spolupráce s výrobcí potravin při inovaci produktů,
- odborné vzdělávání v oblastech výrobních metod, technologií a hospodaření,
- zahájení zemědělské činnosti mladého zemědělce či předčasné ukončení zemědělské činnosti starších,
- zemědělců,
- výstavba bioplynových stanic,
- podpora zakládání podniků a podnikání mimo zemědělskou činnost,
- podpora cestovního ruchu: výstavba turistických zařízení, značení pěších tras, vinařských stezek, sportovních,
- zařízení, koupališť a plováren,
- dotace na zazimované včelstvo,
- vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách,
- restrukturalizace ovocných sadů,
- udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat,
- ochrana před rozšiřováním nebezpečných nákaz hospodářských zvířat,
- podpora ozdravování polních a speciálních plodin,
- spolupráce zemědělců se středními a vyššími odbornými školami,
- podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí,
- podpora mimoprodukčních funkcí rybníků,
- rozšíření chovu ryb ve sladkovodní akvakultuře,
- zavedení energeticky úsporných a ekologicky šetrných technologií,
- rozšíření, vybavení a modernizace podniků, které zpracovávají produkty rybolovu,
- udržování krajiny a tradičních charakteristik akvakulturních oblastí,
- dotace na nákup zemědělské techniky (např. traktor, pluh, žací stroj, lis a balička na slámu, vyorávač,...),
- nákup nestátní zemědělské půdy za účelem provozování zemědělské výroby,
- péče o chráněná území, záchrana biologické rozmanitosti druhů a ekosystémů,
- ochrana jeskyní a krasových jevů,
- zakládání a obnova krajinných prvků (remízů, alejí, soliterních stromů atd.), péče o památné stromy,

- opatření k ochraně proti vodní a větrné erozi,
- odstranění nevyužívaných staveb v chráněných územích,
- asanace a stabilizace projevů eroze mimo koryta vodních toků,
- šetrné kosení travních porostů, extenzivní pastva, likvidace náletových dřevin,
- ošetření památných stromů a alejí,
- podpora druhové rozmanitosti,
- platby za přírodní znevýhodnění,
- hospodaření způsobem šetrným k životnímu prostředí – ekologické zemědělství,
- ošetřování travních porostů pastvou,
- ekologické hospodaření na loukách
- zatravňování či zalesňování zemědělské půdy,
- zachování biodiverzity lesního porostu,
- obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů.